

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Föräldrars uppfattningar om sexualitet och genus i utövandet av sitt föräldraskap och i uppfostran av sina barn

en kvantitativ studie

Jessica Rylander

Anna Lundblad Andersson

Kandidatuppsats (SOPA63)

Termin: HT 2017

Antal ord: 15 074

Handledare: Lars Harrysson

Abstract

Author(s): Anna Lundblad Andersson & Jessica Rylander

Title: Parents perceptions of sexuality and gender in the exercise of their parenthood and upbringing of their children. [Translated title]

Supervisor: Lars Harrysson

The aim of this paper was to compare differences between groups of parents regarding their perceptions of gender and sexuality in the exercise of their parenthood and upbringing of their children. To be able to compare groups of parents, we chose to look upon the following groups: gender, age, education, sexuality, religion and amount of children. The study was based on web surveys containing twenty-two questions. Of these twenty-two questions twelve of them were basic questions regarding the groups mentioned above. Ten questions were questions about different situations concerning gender and sexuality. These web surveys were sent out to three different groups on Facebook, of which two were specific parent groups. The results of the web survey show that some groups, such as sexuality and religion, show interesting differences. It appears that LGBTQ parents tend to see more openly about gender and sexuality regarding their children than heterosexual parents, in the same way that religious parents tend to have a more closed mind towards these issues. Our conclusion is that we wish to have had the opportunity to make a larger web survey with more focus on the groups education and gender. However, we found interesting results showing that this essay is relevant for social work because of the large amount of time spent with children matters regardless what kind of social worker you are. Questions about how to support these children in need of a more open-minded childhood and help parents who aren't enough authoritative are relevant for us after finishing this essay.

Key words: Gender, sexuality, parenthood, children, social work.

Förord

Vi vill börja med att tacka alla som haft betydelse för slutförandet av vår uppsats.

Jessica vill även tacka sitt barn Leia som varit och är ett stöd längs vägen och som haft oändligt tålamod under uppsatsens gång. Utan henne i sitt liv hade inte styrkan och motivationen varit lika enkel att hitta.

Jessica Rylander och Anna Lundblad Andersson

Helsingborg, 2017-01-15

Innehållsförteckning

1. Problemformulering	5
1.1 Syfte.....	6
1.2 Frågeställningar.....	6
2. Kunskapsläge	6
2.1 Genus.....	7
2.2 Ålder, utbildning och antal barn i förhållande till föräldraskapet.....	9
2.3 Religiositet.....	10
2.4 Sexualitet.....	12
3. Teori	13
3.1 Kognitionsteori.....	13
3.2 Utvecklingsteori.....	14
3.3 Intersektionellt perspektiv.....	15
4. Metod och metodologiska överväganden	16
4.1 Metodologisk ansats.....	16
4.1.1 Metodens förtjänster och begränsningar.....	17
4.1.2 Formulering av enkätens påståenden.....	19
4.2 Operationalisering.....	20
4.3 Urval och avgränsningar.....	21
4.4 Validitet och reliabilitet.....	22
4.5 Bearbetning och analys av enkätsvaren.....	23
4.6 Forskningsetiska överväganden.....	24
4.7 Arbetsfördelning.....	25
5. Resultat och analys	25
5.1 Jag uppfostrar olika beroende på om mitt barn är en pojke eller en flicka.....	26
5.2 Jag köper alla typer av kläder till mitt barn oavsett om det är en pojke eller en flicka.....	26
5.3 Jag tycker att det underlättar när klädaffärer och leksaksaffärer har delat upp varorna med flickavdelning och pojkaavdelning.....	27
5.4 Jag anser att det förvirrar barnet om man uppfostrar barnet könsneutralt.....	29
5.5 Jag anser att det är viktigt att prata med mitt barn om könsroller.....	32
5.6 Jag tycker att pojkar är vildare än flickor av naturliga skäl.....	33
5.7 Jag anser att det tillkommer olika roller utifrån det medfödda könet.....	34
5.8 Jag anser att flickor och pojkar ska kunna ha sex med lika många personer.....	34
5.9 Jag anser att barn ska få hitta sin sexuella läggning.....	36
5.10 Jag tycker att det vore dåligt om mitt barn kom ut som homosexuell.....	36
6. Avslutande diskussion	38
6.1 Kön.....	38
6.2 Ålder.....	39
6.3 Utbildning.....	40
6.4 Sexuell läggning.....	41
6.5 Religion.....	42
6.6 Antal barn.....	43
6.7 Vår undersökning – en metodreflektion.....	44
6.8 Avslutning och vår studies relevans för socialt arbete.....	44
7. Referenslista	46
Bilaga 1	50
Bilaga 2	55

1. Problemformulering

Vad vet socionomer om hur föräldrar i Sverige samtalar med sina barn om sexualitet och genus? Sverige vilar på ett tankesätt om jämställdhet som norm och där verksamheter så som förskolor och grundskolor enligt läroplanen (Läroplan för förskolan Lpfö 98 2016; Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet Lgr 11 2016) ska motverka könsroller. IFO kan inom socialförvaltningar få i uppdrag att arbeta med familjer genom familjesamtal och även familjehem arbetar på uppdrag från socialförvaltning, medan en kurator kommer i direktkontakt med barn på skolor, BUP och ungdomsmottagningar. Dessa områden som är relevanta för socialt arbete kommer i kontakt med barn och de arbetar alla utifrån bland annat Barnkonventionen (UNICEF 2009) som förordar att barnets bästa ska komma först, att barnets föräldrar ska hjälpa barnet att utöva sina rättigheter till tankefrihet och yttrandefrihet, att staten ska hjälpa föräldrarna i barnets uppfostran där föräldrarna misslyckas, och att barn har rätt att utvecklas. Till detta tillkommer den komplexa frågan var gränsen går för att lägga sig i föräldrars frihet i sin uppfostran av barnen och vilka ämnen som inryms i barns rätt att utvecklas och komma till tals. Kan frihet kring könsidentitet och sexuell läggning räknas in som en del av barnets rätt? Hetero- och cisnormativitet¹ i samhället påverkar hur människor behandlas av andra medmänniskor. Genusvetenskap behandlar bland annat detta ämne och forskar i och försöker förstå maktrelationer som har koppling till genus och hur föreställningar om genus skapas och befästs i ett samhälle (Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusvetenskap, Stockholms universitet 2014). Bland annat menar Jönson (2010, s. 75) att könsmakt kan beskrivas som att män som misshandlar lever ut sin maskulinitet och utövar kontroll, medan kvinnor genom mannens process tvingas se sig själva som underordnade och värdelösa.

Under barnets uppväxt förekommer enligt Eriksons psykodynamiska utvecklingsteori många utvecklingsfaser där framförallt tonårstiden är en kritisk tid där ungdomen behöver rätt stöd från sina föräldrar för att inte uppleva identitetskris. En sådan identitetskris kan enligt (Karlsson 2007, ss. 304-307) beskrivas som att antingen finna sin identitet genom att experimentera sig fram till vem man är eller att bli förvirrad och sakna en uppfattning om vem man är eller vad man vill med sitt liv. Detta kan ge konsekvenser ända in i vuxenlivet då negativa faser påverkar framtida faser, så som övergången från adolescensen till tidig vuxen

¹ Cisnormativitet = "Antagandet att alla människor identifierar sig som det kön som har tillskrivits dem vid födseln och lever efter det könets sociala normer (kvinnligt/manligt)." (RFSL 2015)

Heteronormativitet = "Det system av normer som påverkar vår förståelse av kön och sexualitet. Enligt heteronormen är människor antingen tjej/kvinna eller kille/man och ingenting annat. Tjejer/kvinnor förväntas vara feminina och killar/män förväntas vara maskulina." (ibid.)

ålder och medelåldern (ibid.). Enligt utvecklingspsykologen Diana Baumrind finns det fyra olika former av uppfostringsstilar varav enbart en gynnar barnets utveckling (Tetzchner 2005, s. 557), vilket i sin tur leder till vikten av att förstå hur olika grupper av föräldrar uppfostrar olika och hur man som professionell i kontakten med föräldrar behöver veta det lämpligaste tillvägagångssättet. Även i andra former av grupperingar kan det förekomma skillnader som måste bemötas på olika sätt men utan kunskapen om de eventuella skillnaderna blir det svårt att hitta en utgångspunkt. Vi vill därför i denna uppsats jämföra eventuella skillnader mellan olika grupper av föräldrar men i koppling till deras uppfattningar om sexualitet och genus i utövandet av sitt föräldraskap, med andra ord i deras uppfostran av sina barn. För att undersöka föräldrars uppfattningar om sexualitet och genus i relation till sitt föräldraskap och i uppfostran av sina barn utgår vi från dels ett intersektionellt perspektiv dels kognitionsteori, som handlar om hur människan tar emot information och bearbetar den (Karlsson 2007, s. 91). Med stöd i en enkätstudie undersöker vi hur föräldrar reagerar eller tycker i olika situationer som berör genus och sexualitet kring deras barn.

1.1 Syfte

Att jämföra skillnader mellan grupper av föräldrar i koppling till deras uppfattningar om sexualitet och genus i utövandet av sitt föräldraskap och i uppfostran av sina barn.

1.2 Frågeställningar

- Vilka uppfattningar har föräldrar om sexualitet och genus i uppfostran av sina barn?
- Vilka skillnader går att se mellan grupper av föräldrar i koppling till deras uppfattningar om sexualitet och genus?

2. Kunskapsläge

För att placera in forskningsproblemet i denna uppsats behövs först en bild av hur attityder kring genus och sexualitet kan se ut idag, hur barns behov ser ut enligt några psykologiska teoriers grundtankar och några sätt det kan gå att känna igen genus i samhället i Sverige. I detta avsnitt presenterar vi därför forskning som är uppdelat utifrån kategorierna genus, sexualitet och föräldraskap men även inom ämnena religion, ålder, utbildning och antal barn eftersom dessa områden kommer att utgöra de grupper som föräldrarna i enkäten ingår i.

Forskningen syftar till att rama in relevansen av vårt syfte och våra frågeställningar. Det är synligt att det finns mycket litteratur om barnpsykologi, genusvetenskap och föräldraskap, men ytterst lite som behandlar orsaker till varför föräldrar bildar sig uppfattningar om sexualitet och genus, bibehåller eller förändrar dessa uppfattningar, samt varför föräldrar medvetet eller omedvetet väljer att påverka sina barn med just dessa uppfattningar. Litteraturen har vi funnit på bibliotek, både via fysiskt letande och via Familjen Helsingborgs biblioteks hemsida. Begrepp som har varit relevanta för sökandet är genusvetenskap, genuspedagogik, genus, sexualitet, psykologi, utvecklingspsykologi, kognitiv psykologi, personlighetspsykologi, uppfostran, föräldraskap, feminism och intersektionalitet. För de vetenskapliga artiklarna använde vi oss av LubSearch med sökorden genus, sexualitet, föräldrar, barn och Sverige, föräldraskap, religion, uppfostran, utbildning och ålder på både svenska och engelska för att få fler resultat. För att hitta fler vetenskapliga artiklar i samma kategori letade vi upp artiklar som i artiklar nämndes i den tidigare forskningen. Alla artiklar är peer-reviewed.

2.1 Genus

Begreppet ”genus” kommer från början från engelskans ”gender” som är en direkt översättning av ordet i syfte att kunna skilja på de kulturella idéer vi har när det kommer till kön från det som brukar kallas för det naturliga (Höglund 2000, ss. 27-28). I genusforskning studerar man därför något som människor har konstruerat och dessa konstruktioner, idéer och kulturer kan, med andra ord, sitta väldigt djupt. Dock betyder det inte att ett fenomen som en majoritet håller med om är naturligt eller medfött bara för att det är en majoritet som kommit överens om uppfattningen (ibid.). Bland annat har det gått att se skillnader i personliga mål och samhällets förväntningar på individen som förändras över tid. Exempelvis färger på kläder, hur kvinnor och män uttrycker känslor på olika vis, hur kvinnor och män tar hand om sitt utseende på olika vis och bland vilket kön det är vanligare att bygga muskler (Höglund 2000, ss. 27-28). Dessa skillnader syns idag men kunde vara motsatsen för några hundra år sedan, men på grund av den tid och plats där idén etablerat sig blir det logiskt att tro att det handlar om naturligt medfödda skillnader (ibid.). Skillnader mellan människor finns på flera olika sätt och för att undvika diskriminering är vissa grupper skyddade enligt lag, dock blir detta i sig ett sätt att stämpla de socialt avvikande enligt Young (2000, s. 103). Young (ibid.) beskriver stigmatiseringen på följande sätt:

Det går inte en dag utan att fördomar om svarta, kvinnor, homosexuella, pensionärer och så vidare någonstans i vårt samhälle får rättfärdiga utslutning, paternalism och auktoritära beteenden. Racistiska, sexistiska, homofobiska åsikter och beteenden har än i dag en direkt och betydande inverkan på enskilda människors liv och begränsar deras möjligheter att utveckla sina förmågor och förverkliga sina livsmål. (Young 2000, s. 103)

När det gäller kvinnors plats i samhället har det historiskt sett varit hemmet som varit den huvudsakliga och lämpliga miljön enligt Young (2000, ss. 200-201). Ett tryggt hem är viktigt för en familjs sammanhållning och hälsa, men när kvinnor förväntas stanna i hemmet och osjälviskt ta hand om det samtidigt som hon skapar en lugn fristad för mannen när han kommer hem från arbetet blir situationen ett förtryck (ibid.). Det kan då vara på sin plats att i balansgången mellan insyn i hemmet som skydd för individen, och värnandet om hushållets privatliv, istället se privatlivet som en individuell sak och inte något som hemmet som helhet har rätt till (Young 2000, s. 211). Även senare när kvinnor blivit en del av samhället i de flesta länder ses fortfarande skillnader i exempelvis vilken sport individerna väljer, vem som stannar hemma med barn mer än den andra, vilka kläder man bär, hur man inreder rum, vilka som väljer vilken typ av arbete, och när dessa skillnader upprätthålls och bekräftas genom bland annat uppdelning av kön i idrottslag och toaletter skapas känslan av att könsskillnaderna är något naturligt (Young 2000, ss. 240-241).

För män syftar genusforskning till att identifiera problemområden som har med den stereotypiska manligheten att göra, som exempelvis att underlätta för män att bli mer känsliga, empatiska och kommunikativa (Herz & Johansson 2011, s. 26). Det har även gått att se en förändring i den intima vänskap en man kan ha med en annan man utan att drabbas av homofobiska attityder, och det är att när homosexualitet klassades som en sjukdom var det mer komplicerat för män att vara vän med en annan man på samma intima nivå som kvinnor ofta anses kunna vara med sina kvinnliga vänner (Herz & Johansson 2011, s. 27). Ett annat sätt som män drabbas negativt av sin maskulinitet är när de väljer ett kvinnodominerande yrke utan ambitionen att göra karriär, men får leva med att det anses vara en självklarhet från omgivningen och familjen att han ska avancera inom sitt arbete som en riktig man (Herz & Johansson 2011, s. 84). Det är även problematiskt för pappor som brukar framställas som hjälplösa och tafatta i media och offentligheten, vilket skapar en kamp för pappor som vill visa sig lika kompetenta och jämställda som mammorna (Herz & Johansson 2011, s. 86).

2.2 Ålder, utbildning och antal barn i förhållande till föräldraskapet

Enligt SCB (2009) är det vanligare att barn som lever i ett hushåll med mindre än 60 % av medianinkomsten har syskon, vilket gör att det rent socioekonomiskt har en betydelse hur många barn det finns i en familj. Det har också framkommit att det är så få som 11 % av barn mellan 8 och 9 år i Sverige som är ensam barn, i vilket man inberäknar både helsyskon, halvsyskon och styvsyskon (Persson, Lundström, Nyman, Raneke & Larheden 2010). När det sedan gäller hur föräldrar reagerar på att få sitt första barn och därefter få fler än ett barn, har det gjorts en undersökning där Myrskylä och Margolis (2014) visar på att föräldrar upplever mest glädje inför första barnet men sedan visar sig inte den responsen i samma utsträckning inför, och efter, barn nummer tre. Undersökningen visade att fler barn inte innebär mer lycka, utan att det bästa antalet barn enligt undersökningen var mellan ett och två. Vidare gick det också att se att äldre föräldrar med utbildning och en trygg ekonomisk grund uppvisade mer glädje, men även här handlade det om att dessa föräldrar hade mellan ett och två barn (ibid.). Detta kan i sin tur ha inverkan på hur föräldrar uppfostrar sina barn och när det gäller särskilt mammors utbildning har en undersökning av Tang, Davis-Kean och Chen (2014) visat att om en mamma har högre utbildning är det större chans att hennes barn också skaffar sig en vidareutbildning, även om mamman fick barn i tonåren vilket i sig brukar innebära större svårigheter för både mamman och barnet att skapa sig en trygg grund att stå på och vidareutbilda sig. När det gäller männen har en studie gjord av Sullivan, Billari och Altintas (2014) visat på att en högre utbildning bland män gör att de deltar mer i barnens uppfostran, att de tar mer ansvar hemma och sköter hushållsarbete i högre utsträckning. Att utbildning har betydelse för den positiva interaktionen mellan en mamma och sitt barn visade sig även i en studie av Kim et al. (2018) där det undersöktes om mammors ålder skapade förutsättningar för en positiv interaktion med barnet. Resultatet visade dock att även fast det inte kunde synas någon tydlig skillnad mellan just åldern, så framkom det att när faktorer som utbildning och hälsa lades till spelade åldern roll. För äldre föräldrar hade särskilt psykisk och fysisk ohälsa en negativ roll i den positiva interaktionen, medan det för yngre föräldrar var utmärkande att lägre utbildning samt en upplevelse av en dålig familjesammanhållning försämrade interaktionen (ibid.) Men som en del av det moderna föräldraskapet menar Bergsten och Bäck-Wiklund (2001, s. 111) att förutom att förstå barnets önsknings och behov är det viktigt att utveckla förmågan att handla i enlighet med samhällets och omgivningens krav. Bergsten och Bäck-Wiklund (2011) genomförde en studie där de intervjuade 32 familjer varav 32 var kvinnor, 21 var män och 21 i en parrelation. 5 av kvinnorna var ensamstående och 6 av männen i parrelation ville inte delta i studien. Som ett förtydligande av den förändring som

rätt i samhället i Sverige beskriver Bergsten och Bäck-Wiklund som följer: ”Barn är inte föräldrarnas privata angelägenhet. Det visar inte minst samhället i lagstiftningen och i alla de olika stödsystem, som byggts upp för föräldraskapet.” (Bergsten & Bäck-Wiklund 2001, s. 111). Barnet ses av föräldrarna i studien också som ett projekt där det mognar och utvecklas och i somliga fall blir något som föräldrarna inte alls hade förväntat sig, men det centrala är att barnet är en egen individ som måste få lov att utveckla ett eget tycke och tänk (Bergsten & Bäck-Wiklund 2001, s. 113). Yttre trygghet i form av stabil ekonomi och inre trygghet så som social kompetens och självkänsla ansågs vara viktigt, likaså att barnet inte skulle falla för gruppträck utan stå upp för sig själv och vara självständig (Bergsten & Bäck-Wiklund 2001, ss. 115-116).

Prehn (2015, ss. 26-27) skriver att det är viktigt att ge barn fler än en möjlighet att förstå konsekvenserna av sitt beteende, som exempelvis att hitta andra ord än ”sluta”, ”inte” och ”nej” i språket med barn och istället ta sig tid att förklara varför beteendet var fel eller elakt. För att barnets hjärna ska förstå måste språket anpassas efter hjärnans förmåga att ta in informationen, som exempelvis att lära ut empati i tidig ålder och låta barnet få hjälp i att förstå sina känslor, få lov att känna dem och hitta hur det går att sätta ord på dem (Prehn 2015, ss. 30-31). Tillkommer gör även förmågan att hjälpa barnet att omtolka situationer, som exempelvis att se händelsen, känslan eller hindret på ett annat sätt än det mest framstående (Prehn 2015, ss. 101-102). På det viset kan barnet förstå varför det reagerar som det gör eftersom det kanske finns något oidentifierat bakomliggande problem eller så har inte alla nyanser av det aktuella visat sig på grund av den begränsade förmågan att omtolka situationerna (ibid.). Det gäller att föräldern kan vara aktiv och närvarande i barnets utveckling och prövningar och vara beredd att uppmuntra konstruktivt genom att förklara att just nu fungerade inte aktiviteten men det går att pröva igen (Prehn 2015, ss. 120-121). Men hur mycket en förälder än försöker lyssna på sitt barn och hjälpa det på vägen mot en vuxen människa, måste föräldern vara medveten om hur värderingar kan påverka barnet negativt underförstått (Prehn 2015, s. 167).

2.3 Religiositet

I en artikel av Goldscheider, Goldscheider och Rico-Gonzalez (2014) beskrivs en undersökning gjord i Sverige där de jämförde samband mellan religiositet, att vara en förkämpe för jämställdhet och att dela arbetsbördan i hemmet. Vad som kunde ses utifrån den undersökningen är att det var vanligare att religiösa personer inte stöttar jämlikhetsarbetet lika

mycket som icke-religiösa, samt att bland dessa var det vanligast att gifta personer var mer traditionella gällande arbetsbördan i hemmet. Däremot syntes det att i det praktiska arbetet i hemmet var mer jämnt fördelat än många i undersökningen visade när det enbart handlade om deras attityder och inte hur de gjorde i verkligheten. En studie av Bornstein et al. (2017) pekar på det problematiska i att många forskare inte inkluderar religion och spiritualitet som faktorer när det kommer till skillnader i hur föräldrar uppfostrar sina barn och påverkar dem. För att förstå både de positiva och de negativa inverkningarna av religion i barns liv behövs denna forskning bli större eftersom religiositet redan är något som miljarder föräldrar och ungdomar världen över lever med i det vardagliga livet och då religioner har en tendens att omfatta regler och förhållningssätt inom den egna familjen är inte religion en privatsak utan något som barn involveras i. Dock har det konstaterats enligt Henderson, Uecker och Stroope (2016) att föräldrar som är religiösa söker sig till bön när de upplever stress och känner också att det hjälper att be vilket påverkar föräldraskapet positivt. Det visade sig också i den undersökningen (ibid.) att mödrar känner att de får stöd i form av barnpassning och råd om uppfostran av religiösa i sin församling vilket de menade att de inte hade haft tillgång till om de inte haft sin religion. Däremot upplevde ensamstående mammor mindre tillfredsställelse i sin situation eftersom det motsade religionens påbud om hur en familjekonstellation ska eller bör se ut (ibid.). Dawkins vidhåller dock i sin bok "Kampen mot illusionerna" (2015) att det är av största vikt när det kommer till frågor om religion, samhälle och föräldraskap att man måste skilja på föräldrars tro och på barns uppfostran:

"Jag är helt och hållet för att barn får undervisning *om* religion, samtidigt som jag är stark motståndare till att barn indoktrineras med den *specifika* religiösa tradition som de råkat födas in i. Jag har upprepade gånger påpekat det märkliga faktum att vi skulle börja skruva på oss inför uttryck som 'existentialistiskt barn', 'marxistiskt barn', 'postmodernistiskt barn', 'keysianskt barn' eller 'monetaristiskt barn' medan hela vårt samhälle, sekulära människor såväl som religiösa, obekymrat låter bli att skruva på sig inför 'katolskt barn' eller 'muslimskt barn'." (Richard Dawkins 2015, s. 492)

Dawkins (2016, s. 44) pekar också på det komplexa i lagar om diskriminering mot HBTQ-personer när det kan komma personer som hävdar sin religionsfrihet för att få lov att behålla och dela med sig av sina negativa och kränkande åsikter om HBTQ och personerna som identifierar sig med någon av läggningarna. Dawkins (2016, s. 307) menar att det finns en

historia av förbud mot homosexualitet och våldsamma straff, ofta dödsstraff, för de som utövade homosexuella handlingar som går att koppla till religionens makt inom olika länder. Ju mindre makt religionen hade över staten och lagarna, desto mer rättigheter tilldelades HBTQ-personerna och desto mer uppmärksammades diskriminering i syfte att skapa skydd (ibid.).

2.4 Sexualitet

Den normativa familjekonstellationen i Sverige idag består av den heterosexuella familjen med en mamma, en pappa och minst ett barn men denna form av heteronormativitet är inte tillräckligt omdiskuterat enligt Ericsson (2012) som valde att göra en studie om hur barn och föräldrar samtalar med varandra. Vid början av studien var barnen cirka 1,5 år gamla och vid studiens slut låg åldern hos barnen på ungefär 3,5 år. Barnet klassades som medlem i en svensk medelklass-familj med en mamma, pappa och ofta ett syskon. Samtalen spelades in hemma hos barnen ofta när de utförde olika typer av aktiviteter eller lekar tillsammans med sina föräldrar eller far- eller mor-föräldrar (ibid.). Som exempel från de konversationer som fördes i familjen nämndes hur mormor/farmor pekade ut flickor i en tidning för barnbarnet Harry och frågade om han tyckte de var söta (ibid.). Ett annat barn, Bella, pratade med sin mamma om en bok de läste där en pojke ger blommor till en flicka, varpå dottern säger att pojken plockar blommor medan mamman svarar att han ger dem till flickan för att han nog tycker att hon är söt (ibid.). Sammanfattningsvis upptäcktes det att samtal om attraktion till andra människor skedde med barnen endast utifrån koppling till det motsatta könet och aldrig samma kön som respektive barn hade. Enligt Ericsson (ibid.) finns det tre olika kategorier som lär barnen om sexualitet från en ung ålder, med heterosexualitet som norm. Första kategorin består av riktiga heteronormativa par och familjer så som morföräldrar och farföräldrar, vänner till familjen eller övriga familjemedlemmar. I andra kategorin handlar det om de diskussioner som uppstår kring böcker, tidningar och foton. Det kan handla om att antingen prata om en flicka och pojke som pussas på ett foto till fotografier eller bilder som får barnet att fantisera om olika situationer. Den tredje kategorin handlar om lekar som ”mamma, pappa, barn” som både kommer spontant från barnen och som initiativ från föräldrar och som illustrerar en heteronormativ familj för barn (ibid.). Ett exempel på detta är när dottern Tea och hennes mamma leker att de är ute och handlar matvaror. Dottern tar en rakhyvel varpå mamman säger att Tea har ju inte skägg men kanske har hon en man (ibid.). Ett annat exempel är när Bella leker med dockor ihop med sin mamma och menar att tre av

dockorna är mammor varpå Bellas mamma skyndar sig att bemöta påståendet genom att fråga vem av dockorna som är mamma till barndockan i leken. På detta vis har Bellas mamma understrukt det faktum att enbart en av dockorna kan vara barndockans mamma (ibid.). Ericsson (ibid.) förklarar att vid de tillfällen barnen avviker från den heteronormativa bilden reagerar föräldrarna genom att fråga vad barnet menar samt att föräldrar betydligt oftare än barnen synliggör och romantiserar heteronormativa roller.

För att problematisera verkligheten för regnbågsfamiljer gjorde Gustavson och Schmitt (2011) en studie där de i första delen ville se hur barnen bemöts och hur föräldrarna ser på sina barns skoltid och barnens trivsel i skolan. Problem som en förälder delade med sig av var bland annat frågan över vilka föräldrar som är riktiga regnbågsföräldrar – är det enbart de som fått barn i en aktiv HBTQ-relation eller även de föräldrar som fått barn i ett heterosexuellt förhållande och därefter landat i en HBTQ-relation (ibid.)? Många regnbågsföräldrar uttryckte oro för hur lärare skulle bemöta föräldrarna och barnen och frågade gärna ut lärarna innan skolstarten och det var även vanligt att välja just de skolor som framställde sig som mest accepterande för olikheter (ibid.). Rädslan för homofobi och bristande kunskap i regnbågsfamiljer och HBTQ-frågor var stor, både när det gällde lärare och elever (ibid.). Ett barn i studien berättade att han aldrig gått ut med att han har två mammor eftersom han var rädd för att bli mobbad, vilket även lärarna respekterade och inte råkade försäga sig om. Detta kan vara ett tecken på att skolan inte pratar om andra former av familjekonstellationer än den heteronormativa, eller undviker ämnet helt och hållet, men med rätt redskap hade barn i regnbågsfamiljer kunnat känna sig trygga samtidigt som det även är föräldrars skyldighet att samtala med sina barn om olika former av familjer (ibid.).

3. Teori

3.1 Kognitionsteori

För att analysera vårt insamlade material har vi valt att använda oss av kognitionsteori. Med denna teori ämnar vi diskutera kopplingar mellan föräldrars åsikter och värderingar om sexualitet och genus när det kommer till deras barn, och det som barn kan uppfatta i föräldrarnas pedagogiska roll under uppväxten. Dessa åsikter kan exempelvis yttras verbalt men ibland bestå av tyst språk, som exempelvis blickar, ansiktsmimik eller andra uttryck som barn ser även om föräldern inte önskade att barnet skulle ta del av värderingen. En tanke i kognitionsteori är att hjärnan består av moduler, eller avdelningar, som beräknar, tolkar och

skickar en uppfattning av omvärlden och situationer vars funktion är att skilja på viktig och oviktig information samt möjliggöra barns utveckling (Tetzchner 2005, s. 166). Enligt Piagets standardteori inom kognitiv utveckling finns det en struktur i hjärnan som är grunden för den förståelse och kunskap som människor får och som består av tre scheman: handlings-scheman, symboliska scheman och operationella scheman (Tetzchner 2005, ss. 167-168). Ett exempel på handlings-scheman är när ett barn lär sig av sina tidigare handlingar och vet hur det ska ändra nästa handling utifrån sina erfarenheter, det kan dock gälla både fysiska handlingar och beteenden som det inte alltid råder full medvetenhet om (ibid.). Funktionen i symboliska scheman visar sig när exempelvis ett föremål används för att imitera ett annat föremål, vanligt förekommande under barns lek när barnet låtsas att en leksak är någonting annat (ibid.). De operationella scheman är till för att sortera, omvandla och hålla reda på handlingar och erfarenheter för att skapa en logisk världsbild (ibid.). Mognad, lärande och utveckling är också tre väsentliga begrepp enligt Piaget och som alla tre styr barns utveckling, men här spelar även socialt arv in och för att kunna tolka och förstå erfarenheterna behövs en kognitiv struktur (ibid.). Genom assimilation kan barn uppfatta händelser utifrån sin egen kognitiva struktur och för att anpassa sig till de nya assimilationerna genomgår barn ackommodation som gör så att barns kognitiva scheman ändras (Tetzchner 2005, s. 169). Detta kan kopplas till hur Butler (2005, ss. 59-61) menar att de olika identiteter som människor tilldelas utifrån det medfödda könet skapar olika hinder och ojämna möjligheter vilket även påverkar föräldraskapet där den vanligaste konstellationen är den heteronormativa. Utvecklingspsykologen Nelson betonar i sin forskning inom kognitiv utveckling att språket har stor betydelse för ett barns utveckling och att det skapar möjligheter till reflektion samt att ta in kunskap från andra människor (Tetzchner 2005, s. 209). Barn påverkas lätt av språket, lär sig att kommunicera med andra och förstår begrepp genom den språkliga utvecklingen, samtidigt som reflektionerna som skapas i och med språkets inverkan på barnet gör barnet mer medvetet (ibid.). På detta vis påverkar föräldrars kognitionsförmåga fortfarande hur de själva tar in information, bearbetar den och vill använda den.

3.2 Utvecklingsteori

Utvecklingspsykologen Daniel Stern menar att spädbarn är kompetenta och interagerande, vilket gör det viktigt att se barnet som självmedvetet eftersom utvecklingen inte kan ske utan denna medvetenhet från barnet (Karlsson 2007, ss. 286-287). Lev Semjonovitj Vygotskij menar inom samma psykologi att det är viktigt att tänka på att barn i somliga perioder

påverkas mest av känslor och i andra perioder mest av förstånd, men att det är de inre förändringarna hos barnet som är grunden i barnets utveckling (Karlsson 2007, ss. 296-299). Miljön runt barnet har stor inverkan på barnets utveckling vilken innefattar vuxna i barnets närvaro och interaktioner som uppstår (ibid.). Barnets uppväxt är inte heller alltigenom stabil utan präglas av olika kriser som gör det extra viktigt att som förälder bemöta barnet på ett lämpligt sätt och se till att genom samspel och dynamik låta utvecklingen gå framåt (ibid.). Lawrence Kohlberg kompletterar detta genom sin teori om den moraliska utvecklingens olika stadier hos barn. Ända från ung ålder börjar moralen ta form, men vid 10 års ålder påbörjas det första stadiet och pågår in i tonårsåldern (Karlsson 2007, ss. 291-293). Denna form av moraliska utveckling visar att det är av yttersta vikt att barnet får ledning i utformandet av en sund moral (ibid.).

Inom utvecklingsteorin kan sedan barnuppfostran beskrivas utifrån att föräldrar använder sina socialkognitiva scheman, det vill säga sina minnen, från vad föräldern själv upplevde i sin uppväxt till att antingen bli ett liknande sätt eller en annan väg som själv valts ut (Tetzchner 2005, s. 557). Det finns fyra olika former av uppfostringsstilar enligt utvecklingspsykologen Diana Baumrind vilka är: den auktoritära, den auktoritativa, den permissiva och den oengagerade (ibid.). Den auktoritära föräldern ställer höga krav på barnen men är inte responsiv mot barnen, den auktoritativa föräldern ställer höga krav och har även hög responsivitet gentemot barnen, den permissiva föräldern ställer låga krav men är responsiv, och den oengagerade föräldern ställer inte höga krav och är inte heller responsiv. Av dessa anser Baumrind att det är den auktoritativa föräldern som har störst chans att lyckas, det vill säga den förälder som ställer höga krav och samtidigt visar sig vara tillräckligt responsiv gentemot sina barn (Tetzchner 2005, s. 558).

3.3 Intersektionellt perspektiv

I utformandet av vår enkät har vi använt oss av ett intersektionellt perspektiv för att hitta ett intressant samband mellan de grundläggande frågorna om föräldrarnas ålder, kön, utbildningsnivå, religion och sexuella läggning, och de frågor om åsikter kring sexualitet och genus som sedan följde efter de grundläggande frågorna. Kön, sexualitet, klass och etnicitet är de intersektionella kategorier som Mattsson tar upp i sin bok ”Intersektionalitet i socialt arbete” (2010, s. 15) och ställer det gärna i förhållande till kunskap och makt. Mattsson vidhåller dock att det är viktigt att känna till faran i att fokusera på enbart en eller ett par kategorier, som exempelvis kön, och inte reflektera över hur det kan finnas ojämlikhet även

mellan män och män samt mellan kvinnor och kvinnor (Mattsson 2010, s. 174). Historiskt sett går det dock att se betydelsen av att använda sig av ett intersektionellt perspektiv som i utformningar av lagar, i riktlinjer och i allmänna uppfattningar hos myndigheter och andra organisationer i välfärdsstaten (Mattsson 2010, s. 109; ss. 110-111; ss. 113-114).

Intersektionellt perspektiv har idag betydelse för att kunna problematisera undersökta maktpositioner och situationer där ojämlikhet har påträffats, för att se hur det kan gå att påverka de aspekter av ojämlikhet som hittats (Mattsson 2010, ss. 89-90). När det kommer till det vi är intresserade av i vår utformning av enkät, det vill säga betydelsen av det dolda, eller tysta, språket eller omedvetna åsikter om sexualitet och genus när det kommer till intersektionella kategorier, kan det kopplas till Mattssons förklaring som följer:

”Intention, vilja, avsikt – inget av detta är alltså nödvändiga villkor för sexism, rasism, heterosexism. Det diffusa är lika problematiskt som det tydliga och uppenbara. Åsikter och handlingar som är otydliga i sina sexistiska, homofoba och rasistiska uttryck, och som vi därför inte direkt kan definiera som förtryckande, blir till och med särskilt viktiga för att upprätthålla ojämlikhet och förtryck. Detta därför att vi osynliggör och bortförklarar dem eftersom vi inte ser dem som förtryckande. Svårigheten att se och oviljan att erkänna det faktum att våra handlingar på olika sätt kan bidra till förtryck är det som gör att det kan bestå.” (Mattsson 2010, s. 10)

4. Metod och metodologiska överväganden

4.1 Metodologisk ansats

Vi använder oss av kvantitativ metod med enkäter som insamlingsmetod då vi vill jämföra skillnader mellan grupper av föräldrar när de svarar på olika påståenden gällande sexualitet och genus i koppling till sitt föräldraskap och i uppfostran av sina barn. Den kvantitativa metoden utgår ofta från en strategi där forskaren har ett deduktivt synsätt, en naturvetenskaplig syn och en objektivistisk inriktning (Bryman 2011, s. 40). Forskaren har allra oftast en teori som utgås från och utifrån denna teori kan en hypotes deduceras. Det är dock minst lika vanligt att man enbart har en teori som man använder som en typ av intresseinriktning för sin insamling av data (Bryman 2011, s.151). Inom den kvantitativa

metoden finns det även andra områden som är utmärkande. Några exempel på dessa är mätning och generalisering (Bryman 2011, ss.167-168). Vid utformning av påståenden i vår enkät har vi inspirerats av genusvetenskap och använt oss av ett intersektionellt perspektiv. Vid analys av enkätsvaren har vi sedan använt oss av bivariat analys, som man använder sig av när man vill se på sambandet mellan två olika variabler (Barmark Djurfeldt, s. 137). Efter detta har vi tolkat de resultat vi fått fram utifrån ett kognitivt perspektiv. Det är viktigt att den data vi samlar in följer en enhetlig struktur så att vi kan få fram vad för syn våra deltagare har på de påståenden vi ställer om genus och sexualitet. Genom den statistik vi får fram kan vi sedan se om deras svar följer ett visst mönster. Detta hade den inte gjort om det varit exempelvis en kvalitativ intervju då det i en kvalitativ metod finns en vilja att få fram den medverkandes åsikter och syn på ämnet i fråga (Bryman 2011, s. 415; s. 419).

Som insamlingsmetod har vi använt oss av enkäter online. Webbenkäter betyder att forskaren använder sig av en hemsida de medverkande besöker för att ge dem möjlighet att svara på enkäter. Det positiva med att använda sig av webbenkäter är att man lättare når ut till många människor på ett smidigt sätt (Bryman 2011, s. 586) och det går oftast att få svar snabbare än genom exempelvis postenkäter (Bryman 2011, s. 609). Det är även lättare att nå ut till människor i hela Sverige utan de stora utgifter som är fallet vid utskick av postenkäter (Bryman 2011, s. 609). Vi använde oss av webbenkater.com och utformade en enkät med välkomstbrev, tolv grundläggande frågor och tio påståenden kring genus och sexualitet.

4.1.1 Metodens förtjänster och begränsningar

Det finns alltid förtjänster och begränsningar med den metod man väljer att jobba med, men här väger förtjänsterna över. Vi vill se om det finns skillnader mellan hur grupper av föräldrar svarat på påståenden om sexualitet och genus i koppling till sitt föräldraskap och i uppfostran av sina barn och då passar det bättre med en kvantitativ metod än en kvalitativ. Genom att välja enkäter lyckades vi nå ut till fler än vi hade lyckats med om vi exempelvis hade valt att använda oss av kvantitativa intervjuer, och vi fick in över 600 svar innan gallringen påbörjades. Då vi inkluderat känsliga frågor så som religion samt sexuell läggning var det mer bekvämt för deltagarna att kunna svara på dessa frågor privat, och sedan skicka in enkäten anonymt. En annan förtjänst är att vi hade möjligheten att i välkomstbrevet kunna addera vår mailadress utifall deltagare hade frågor kring enkäten eller vår uppsats. Somliga deltagare valde dock att fråga eller uttrycka sina tankar kring enkäten direkt i kommentarsfältet till inlägget i vardera Facebook-grupp. Några kommentarer vi fick handlade om utformningen av påstående 17 (se bilaga 1) då påståendet ansågs vara svårtydd eftersom det kan antyda att det

är viktigt att lära barnet att anta sina könsroller *eller* att lära barnet om hur etablerandet av könsroller fungerar i syfte att skydda från det. Utöver detta ansågs påstående 20 (se bilaga 1) vara klumpigt formulerad eftersom användandet av orden flickor och pojkar kan antyda barn under 15 år vilket självklart inte var vår mening utan enbart ett sätt i ledet att använda samma ord under hela enkäten. Vi kunde dock lagt till ett förtydligande genom att addera att vi menar flickor och pojkar över 15 år för att säkerställa vår grundtanke. Dessa påståenden har vi dock inte sett påverkat den insamlade datan nämnvärt eftersom siffrorna ändå följer samma logiska svarsfrekvens som övriga påståenden. Det har dock gett upphov till tankar om att hur noggranna vi än är i utformningen av påståenden kan vi aldrig komma ifrån deltagarnas individuella tolkningar av dessa, och att tolkningarna inte alltid kommer överensstämma med våra. Ingen kritik tillkom gällande utformandet av våra grundläggande frågor, där vi varit noga med att vid frågan om kön ange valen ”kvinna”, ”man” eller ”annan könsidentitet”, samt vid frågan om sexuell läggning angav valen ”heterosexuell” eller ”homosexuell, bisexuell m.fl.”. Tanken här var inte att samla olika sexuella läggningar till att likna en avvikande kategori vid sidan om den heterosexuella, utan det handlade främst om att hitta en utformning som lättare lät oss analysera den data vi fått in. Detta är å andra sidan en brist eftersom det vid en metod med intervjuer hade kunnat bli intressant att analysera eventuella skillnader eller likheter mellan olika sexuella läggningar som i vår enkät tyvärr fick bli en gemensam HBTQ-kategori.

En nackdel med urvalet är att vi inte kan generalisera resultatet till att beröra alla föräldrar i Sverige, detta då det inte går att garantera att föräldrarna svarar på en webbenkät i vår utformning. Det blir inte heller en representativ fördelning av andra egenskaper hos svarspersonerna. Vi valde ut tre Facebook-grupper varav två är särskilt inriktade på föräldraskap. Vi ville inte att någon av grupperna skulle vara inriktad på diskussioner kring genus och sexualitet utan det skulle vara allmänna grupper för alla typer av föräldrar. En brist vid vårt val var dock att de två grupper som var särskilt inriktade på föräldraskap kan ha en tendens att innehålla medlemmar som reflekterar mycket över sitt föräldraskap och uppfostran av sina barn, vilket kanske har betydelse även för frågor om sexualitet och genus. Vid kontroll av gruppernas fördelning av medlemmar fanns däremot en stor bredd av både kön, ålder, etnicitet och klass (medlemmarnas uppgivna utbildning och arbete), och därför kan vi anta att många olika sorters föräldrar fått lika stor möjlighet att besvara enkäten så länge medlemmarna i var grupp varit likvärdigt aktiva i gruppen under det dygn vi hade enkäten upplagd.

Valet att använda bivariat analys för vår insamlade data är bra om man vill se ifall där finns ett samband mellan två olika variabler och hur pass starkt detta samband är. Exempel på variabler man kan ställa mot varandra är exempelvis kön och påstående 19 (se bilaga 1). Visar resultatet på ett samband kan det dock vara ett falskt sådant där båda variabler egentligen är relaterade till en tredje variabel, detta gör att valet av denna analys kan ses som en begränsning för oss (Bryman, s. 331). Hade vi här istället valt att använda oss av multivariat analys så hade vi på ett än mer avancerat sätt kunnat undersöka det samband som finns mellan tre eller fler variabler (Ibid.). Dock valde vi att använda oss av bivariat analys eftersom vi med denna kan ställa upp våra variabler i exempelvis korstabeller. Vi anser att detta gör vårt resultat tydligare eftersom de presenterar både absoluta (antalet respondenter) samt relativa (procenten) frekvenser (Barmark Djurfeldt, s. 143). Analysen blir tydligare då vi exempelvis har ett väldigt stort antal kvinnor som medverkat i vår enkät (535 st) gentemot antalet män (17 st). I samband med korstabeller använder man sig oftast av Chi2 som hjälper oss att se ifall där finns ett tydligt samband mellan de uppställda variablerna eller ej.

4.1.2 Formulering av enkätens påståenden

Vi valde att formulera de flesta av de grundläggande frågorna efter intersektionella kategorier vi ansåg vara intressanta för vår undersökning. De grundläggande frågor vi hade med i enkäten var om kön, födelseår, högsta avslutade utbildning, sexuell läggning och religiositet. Utöver detta hade vi en fråga om hur många barn svarspersonen har samt om minst ett av barnen är mellan 3 och 18 år gammalt, för att så långt det går garantera att svarspersonen är den vi eftersöker. Frågan om antal barn var även intressant för att jämföra eventuella skillnader i förälders svar beroende på om föräldern har få eller många barn. Bakgrundsfrågor är enligt Berntson, Bernhard-Oettel, Hellgren, Näswall och Sverke (2016, s. 94) viktiga att ställa om man vill se om de som medverkar i enkäten tillhör olika typer av grupper, grupper som kan skilja sig åt på olika sätt. Då vi ville ta reda på om de individer som svarade ansåg sig vara religiösa valde vi att formulera fem frågor för att se hur religiösa de är. Här använde vi oss av olika skalnivåer i våra grundfrågor som exempelvis ordinalskalan (frågan om utbildningsnivå), kvotskalan (ålders-frågan) och intervallskalan som exempelvis likertskalor kan räknas in i (Berntson et al. 2016, s. 36). Med dessa skalor kan man räkna ut parametrisk statistik, som att exempelvis kunna se medelvärdet och standardavvikelser.

Det absolut vanligaste sättet att konstruera enkätfrågor i undersökningar där syftet är att mäta latent variabler med hjälp av manifesta variabler (flera frågor eller

påståenden) är att använda så kallade Likertskalor... Dessa är baserade på påståenden som respondenten ska ta ställning till på en given svarsskala, till exempel med ytterligheterna (ankarna) ”instämmer helt” och ”instämmer inte alls”. (Berntson et al. 2016, s. 38)

Efter de grundläggande frågorna tog vi med tio påståenden om sexualitet och genus för att se hur individerna ställer sig till det. Här använde vi oss av den så kallade Likertskalan för att senare kunna mäta våra påståenden. Här såg vi till att de påståenden vi hade med var uppställda efter vilken typ av kategori de ansågs tillhöra (först sexualitet och sist genus, men däremellan även särskilt inriktat på könsroller som hör ihop med genus) så att våra påståenden skulle följa varandra på ett snyggt sätt. Vi såg även till att inte ha påståenden som var allt för lika varandra. Vi ville även se till att ha ett lågt antal påståenden i enkäten och därmed hålla den kort för att inte förlora de medverkandes motivation att besvara den.

4.2 Operationalisering

Vid utformningen av våra enkät inspirerades vi av genusvetenskapen genom att förhålla oss till ett intersektionellt perspektiv. Då synliggörs exempelvis kategorier så som klass (Jämställdhetsutredningen 2015). Ett sätt att avgöra en individs klasstillhörighet är genom att studera dennes inkomstnivå och utbildning. Har en mamma högre utbildning är det större chans att även hennes barn vidareutbildar sig (Tang, Davis-Kean & Chen 2014) och män med högre utbildning är även mer delaktiga i barnens uppfostran (Sullivan, Billari & Altintas 2014).

Många i HBTQ-kretsen känner rädsla för den okunskap som kan finnas i exempelvis de skolor deras barn går på (Gustavson och Schmitt 2011) och därför ansåg vi det även vara relevant att ha med frågan om sexuell läggning (bilaga 1, fråga 5). Vi ville se om den rädsla de uttryckte i studien syns i svaren på våra påståenden beroende på ens sexuella läggning.

Vi var även intresserade av att se om där finns någon synlig koppling mellan religion och ett genus- och sexualitetstänk i föräldraskapet, detta då Goldscheider, Goldscheider och Rico-Gonzales (2014) utfört en studie som visade på att religiösa var mer jämställda i det praktiska arbetet hemmavid än hur de själva först beskrev det. Därför valde vi att ställa fem frågor (se bilaga 1, frågor 6-10) för att se om deltagaren anser sig vara religiös eller inte, för att sedan kunna se om det finns någon skillnad i svarsfrekvensen bland de som säger sig vara religiösa jämfört med de som anser sig vara icke-religiösa. Svartspersonen kan exempelvis tro på en

högre makt (se bilaga 1, påstående 8) men ändå välja att inte delta på religiösa möten (se bilaga 1, påstående 9) eller följer de regler ens religion har (se bilaga 1, påstående 10). Här kan man då reflektera över och diskutera om religion är något som upptar mycket tid av ens liv eller ej.

Då vår uppsats går ut på att se om vi kan hitta skillnader mellan grupper av föräldrar i koppling till deras uppfattningar om sexualitet och genus i utövandet av sitt föräldraskap och i uppfostran av sina barn valde vi att ställa tio påståenden (se bilaga 1, påståenden 13-22) där föräldern skulle behöva tänka efter hur hen gör eller tänker gällande sina barn. Vid åtta av dessa påståenden (se bilaga 1, påståenden 13-20) ville vi se hur föräldrarnas uppfattningar ser ut kring olika former av genus och även inriktat på könsroller. Här kan det handla om att hen ser en skillnad på pojkar och flickor eller att hen väljer att uppfostra sitt barn mer könsneutralt. För att se skillnader mellan grupper när det gäller påståenden om sexualitet i koppling till deras föräldraskap och i uppfostran av sina barn valde vi att ställa två påståenden (se bilaga 1, påståenden 21-22). Den till synes ojämna uppdelningen skedde utifrån valet att låta de fyra första påståendena om genus (se bilaga 1, påståenden 13-16) vara mer inriktade på barnets yttre och synliga, så som klädstil och attribut, medan de fyra följande påståendena om genus (se bilaga 1, påståenden 17-20) fokuserar mer på det inre och så kallade ”medfödda”, så som roller och beteenden.

4.3 Urval och avgränsningar

Vi använde oss av ett så kallat tillgänglighetsurval där man får nöja sig med det urval som finns tillgängligt för tillfället (Berntson et al. 2016, s. 49). Vi valde att skicka ut vår webbenkät via Facebook-grupper, och här blev vårt urval tre stora grupper på Facebook; Den största gruppen på Facebook!, Fantastiska föräldrar (till barn med NPF²-problematik) och Nära föräldraskap. Samtycke inhämtades från administratör för varje Facebook-grupp före publicerande av enkät. Vi bestämde oss för att inte sätta någon övre åldersgräns på föräldrarna utan så länge de var över 18 år gamla och hade minst ett barn i åldern 3 till 18 år var de välkomna att delta. Däremot kan denna typ av tillgänglighetsurval vara negativt då det i vårt fall kan ha varit människor som är intresserade av just ett sexualitets- och genustänk som hittade till enkäten och valde att delta. Detta är således något som kan påverka resultatet i vår undersökning. Enkäten lades upp kl 19:00 måndag 20 november 2017, dagen efter pushades enkäten kl 11:00 och kl 16:00. Kl 23:00 tisdag 21 november 2017 stängdes enkäten. Vi såg

² NPF betyder Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

till att pusha enkäten på varje Facebook-sida vid samma tidpunkt för att på ett rättvist sätt synliggöra enkäten för så många föräldrar som möjligt.

4.4 Validitet och reliabilitet

Validitet handlar om att se till att måttet på begreppet verkligen mäts. Det måste gå att säkerställa att de indikatorer som används mäter på ett korrekt sätt (Bryman 2011, ss.162-163) och för detta finns det enligt fem olika former av validitet som på olika sätt mäter måttet på ett begrepp. Dessa fem former är ytvaliditet, samtidig validitet, prediktiv validitet, begreppsvaliditet och konvergent validitet. Ett exempel är hur det går att jämföra samtidig validitet med måttet på hur religiös man anser sig vara och om det vore dåligt om ens barn kom ut som homosexuell. Då kan man titta på om tron på en religion är av betydelse för om en förälder kommer tycka det är dåligt om barnet skulle bli homosexuellt eller ej. Om man inte kan se någon skillnad på vad de religiösa eller icke-religiösa tycker, kan det bero på att det inte finns något samband och då går det inte heller att hitta på ett sådant. ”Validitet handlar om huruvida man kan göra korrekta tolkningar och dra giltiga slutsatser baserat på de resultat som har tagits fram i undersökningen.” (Berntson et al. 2016, s. 222). Här gäller det att vi använder oss av Excel och SPSS på ett korrekt sätt för att få fram tillförlitliga siffror, men sedan måste vi även tolka dessa siffror på rätt sätt. Vi kommer inte att vinkla resultatet eller presentera missvisande diagram eller tabeller. Istället kommer vi att synliggöra siffror genom att presentera tydliga diagram samt korstabeller, genomtänkta analyser och utvalda presentationer av både procenttal samt Chi²-värden.

Gällande reliabilitet, som handlar om pålitlighet i mått och mätning, finns det enligt Bryman (2011, ss. 160-161) tre faktorer då man ska ta reda på om de mått man har fått fram i sin forskning är pålitliga. Dessa är stabilitet, intern reliabilitet och interbedömarreliabilitet (ibid.). Stabilitet går ut på att se om det resultat man får fram är stabilt under en längre tid. Skulle vi välja att skicka ut samma enkäter igen vill vi kunna se att datan är stabil och att ändringen är minimal. Intern reliabilitet handlar om att kunna utläsa mönster i vår enkät och exempelvis om poängen från olika indikatorer i enkäten stämmer med poängen från övriga indikatorer. Om vi t.ex. får in ett svar på en enkät från en förälder vars ålder inte är proportionerlig mot barnets ålder är det rimligt att fundera över om det är pålitlig data. Vid öppna frågor i en enkät är det även viktigt att tänka på interbedömarreliabilitet. Det går ut på att de svar man får in tolkas och kategoriseras på samma sätt av olika utförare. I vårt fall är det sistnämnda inte lika relevant eftersom vi inte kommer att använda oss av öppna frågor.

Däremot återkommer vikten av att ha med frågan om antal barn och om minst ett av barnen är mellan 3 och 18 år, just för att säkerställa så gott det går att svarspersonen är den vi eftersöker för denna enkät.

4.5 Bearbetning och analys av enkätsvaren

Det första vi gjorde när vi öppnade upp vårt material var att granska och rensa ut det interna bortfallet, vilket är bortfall där exempelvis en medverkande valt att inte slutföra enkäten (Berntson et al. 2016, s. 50). Men det räcker inte med att titta på om det är externt eller internt bortfall, utan här är det även av intresse att titta på om det är ett slumpmässigt eller systematiskt bortfall. Ett slumpmässigt bortfall kan handla om att den medverkande inte förstod någon fråga medan systematiskt bortfall kan handla om att den medverkande inte velat svara på en fråga (Ibid.). Här kan det till exempel handla om att frågan ansågs vara känslig och därmed jobbig att svara på. Vi märkte en särskild tendens att hoppa av enkäten där påståendena om föräldrarnas åsikt vid påståenden kring barnuppfostran började. Vi startade med andra ord med att rensa ut de deltagare som ej slutfört enkäten, eftersom de inte hade svarat på alla grundläggande frågor, och vi fick även rensa bort de medverkande som satt ett ”Nej” på att de hade minst ett barn i åldern 3 till 18 år gammal. Detta då vi valt att avgränsa studien till föräldrar som hade barn i denna ålder på grund av relevansen i socialt arbete av att vara i vår samtid och inte för långt tillbaka i tiden. Detta då det även kan vara svårt att minnas hur föräldern egentligen gjorde och tyckte. Slutligen tog vi bort en svarsperson som hade angett ett femsiffrigt födelseår och en person på 18 år som sade sig ha slutfört en högskoleutbildning på 3 år eller längre. Från att ha haft 635 enkätsvar landade vi efter gallringen på 556 enkätsvar.

Vid analysen av enkätsvaren valde vi att använda oss av ”pivot table” i Excel för att snabbt och lätt få fram alla diagram på hur svarsfördelningen såg ut. Här letade vi efter både diagram som stack ut från övriga, men även diagram som visade på att det inte fanns särskilt stora skillnader mellan vissa grupper av föräldrar gällande påståendena om sexualitet och genus. För att hålla koll på de analyser vi gjort valde vi att skriva en tabell (se bilaga 2). Det denna tabell visar på är hur vi valde att ställa upp våra grundläggande frågor för att kunna jämföra skillnader mellan grupper av föräldrar gentemot våra tio påståenden (se bilaga 1, påståenden 13-22) om genus och sexualitet. De svar vi ansåg vara mest intressanta var de som presenterades i resultatet. Vi valde även att presentera några utvalda diagram från Excel och korstabeller samt medföljande Chi2 från SPSS. Vissa av de svar vi diskuterar i resultatet gick

ej att tyda genom att enbart granska diagrammen och därför valde vi även att räkna ut svarsprocenten på utvalda resultat. Då vi valt att använda oss av bivariat analys ställde vi även upp korstabeller i SPSS på vissa av de svar vi fann intressanta, och granskade även Chi2-värdet för att se om sambandet mellan de variabler vi ställt upp var starkt eller ej. Dessa svar tillsammans med kunskapsläget formade sedan vår diskussion.

4.6 Forskningsetiska överväganden

Vi har under uppsatsens gång valt att följa de fyra forskningsetiska principerna; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet 2002). Vi förklarade i välkomstbrevet varför enkäten skickades ut och att medverkan är frivillig, att alla svar hanteras anonymt och att de när som helst kan välja att avbryta enkäten. De svar vi fått in av deltagare kommer vid analys att utföras på en dator där Internet är fränkopplat, detta för att säkerställa att inte några svar kan spridas. För att säkerställa anonymiteten valde vi även att ta bort funktionen att vi ska kunna se svarspersonernas IP-adress, vilket görs i syfte att inte låta samma IP-nummer delta fler än en gång, så det enda som har registrerats synligt för oss är den tid och det datum de skickade in sin enkät på.

Vi har i vår enkät valt att ha med två intersektionella kategorier som kan anses vara känsliga, dessa är religion och sexuell läggning. Enligt 2 kap. 2 § av Kungörelse om beslutad ny regeringsform (SFS 1974:152) står det att ingen får bli tvingad till att uppge sin religiösa åskådning. Vi har valt att ställa fem frågor i vår enkät för att själva kunna reflektera över om föräldern är religiös eller ej, då vi anser detta vara en intressant gruppindelning som vi kan jämföra i koppling till hur andra grupper av föräldrar svarat på påståendena i vår enkät. Enligt lag får vi inte tvinga någon till att svara på enkäten, därför var vi noggranna med att förklara i vårt medföljande brev att medverkan är frivillig och att de kunde avbryta enkäten när som helst. Detta var även av vikt vid frågan om sexuell läggning. I artikel 8 av Lagen om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (SFS 1994:1219) har alla rätt till respekt för sitt privatliv, där sexuell läggning kan räknas in. Detta tar vi hänsyn till genom att betona frivillighet och anonymitet.

4.7 Arbetsfördelning

För uppsatsen har vi valt att dela upp delar av arbetet för att på grund av distansresor kunna sitta själva och skriva. Uppdelningarna har skett i samråd med varandra och inga tankar och idéer har varit enbart ens egna utan delade uppfattningar som reflekterats över noggrant oss författare emellan. Här har Jessica Rylander tagit på sig att skriva problemformulering, syfte och frågeställningar och teori. Forskningsetiska överväganden och bilagor har Anna Lundblad Andersson tagit på sig att fixa. Kunskapsläget delades upp så att Anna har skrivit om vetenskapliga artiklar och Jessica har tagit fakta från böcker eftersom detta föll sig naturligt utan vidare diskussion kring och har tagit likvärdig tid att genomföra. Tillsammans utförde vi enkäten, huvudsakliga metoddelen, resultat och analys, samt den avslutande diskussionen. Vi har även under uppsatsens gång sett till att läsa det den andra skrivit och även kommenterat om där har varit några funderingar. I slutändan har Jessica tagit på sig att anpassa texten i uppsatsen för den röda trådens skull och för att texten ska passa ihop akademiskt, Anna har granskat att alla referenser är korrekta och slutlig kontrolläsning har skett av både Jessica och Anna.

5. Resultat och analys

För att få fram våra resultat jämförde vi de grundläggande frågorna (se bilaga, frågor 1-12) med de påståenden vi ställt (se bilaga, påståenden 13-22). Vi studerade om det fanns några svarsskillnader mellan olika grupper så som de i olika åldrar, de med olika antal barn och de med olika utbildningsnivå. Vi ville se om där var något som stack ut, men vi tyckte även det var intressant att titta på den data där alla svarade nästintill likadant. För att studera de olika grupperna och deras svar på påståenden valde vi att sätta upp stapeldiagram och korstabeller för att lättare kunna se skillnader och likheter i siffrorna. Där vi tyckte att svarsfrekvensen var liknande valde vi även att granska procent-tal då detta kan ge en bättre bild av likheten på svarsfrekvensen än att enbart titta på antalet.

När vi analyserade datan lade vi märke till att det var vanligare i alla påståenden att hålla med delvis än att hålla med helt om en fråga, på samma sätt som det var vanligare att ta helt avstånd än att ta avstånd delvis. I tre påståenden (se bilaga 1, påståenden 20-22) syntes liknande utslag i datan oavsett vilka grupper av föräldrar vi tittade på. Resultatet av dessa tre påståenden var just att en i princip fullständig majoritet svarade samma sak, vilket i påståenden 20-21 var ”instämmer helt” och i påstående 22 var ”tar helt avstånd”. Eftersom

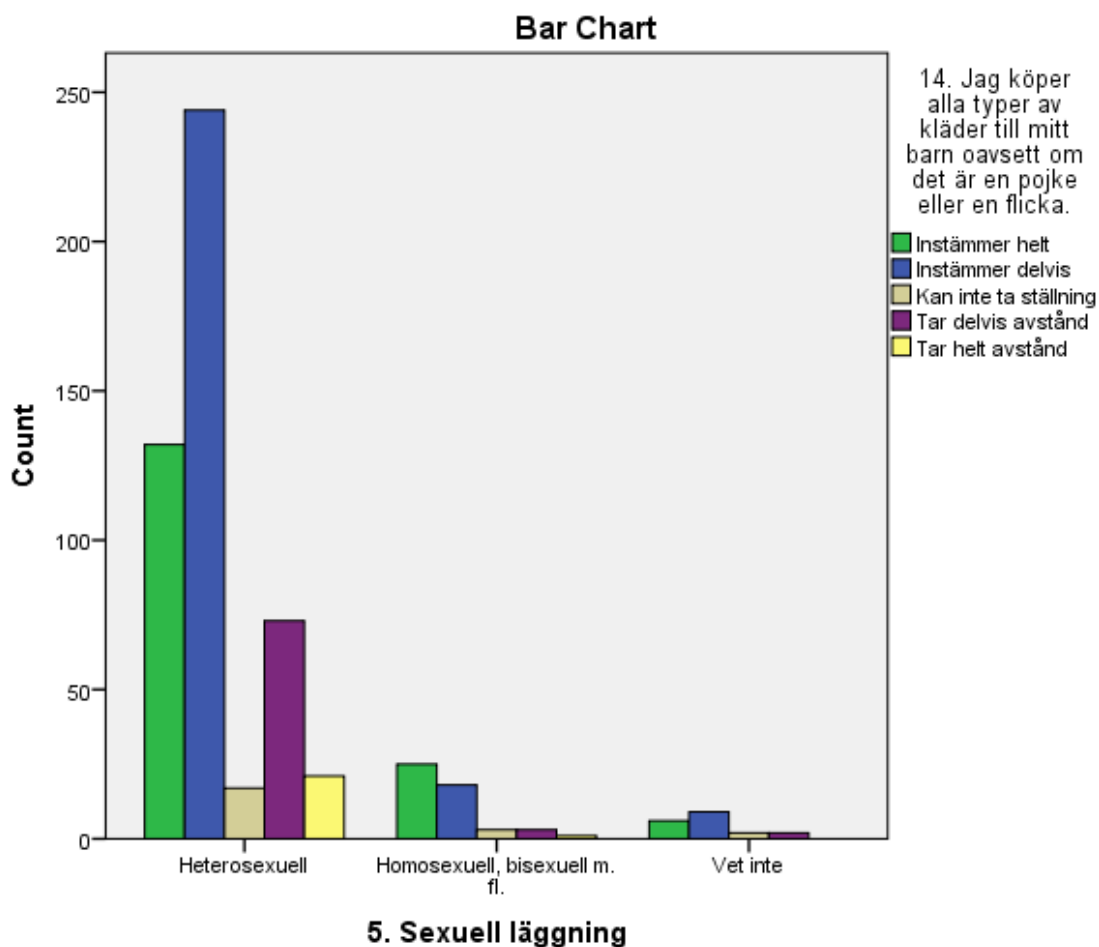
dessa svar, ”instämmer helt” och ”tar helt avstånd”, även är ytterligheter i svarsmöjligheterna gör det svaren särskilt nämnvärda. Frågan om gruppen ålder har vi kategoriserat utifrån en 10-årsgruppering förutom den sista gruppen som blev en grupp på 4 år. Grupperna är därför: 1956-1965, 1966-1975, 1976-1985, 1986-1995 och 1996-1999. Detta på grund av att den äldsta svarspersonen är född 1956 och den yngsta är född 1999.

5.1 Jag uppfostrar olika beroende på om mitt barn är en pojke eller en flicka

I grupperna kön, utbildning och antal barn var det vanligast att svara ”instämmer helt” på påstående 13 (se bilaga 1). Den enda gång det skiljer är i gruppen antal barn då det är vanligt att föräldrar med ett barn svarar att de inte kan ta ställning, vilket ju kan bero på svårigheter att jämföra med mer än det barn de har. Det är vanligare att äldre svars personer födda 1956-1965 samt 1966-1975 har angett att de instämmer delvis än yngre svars personer födda 1976 och framåt som hellre har svarat att de tar helt avstånd. I gruppen sexuell läggning är det ingen ”homosexuell, bisexuell m.fl.” som har svarat att de ”instämmer helt”. Skillnaden mellan ”tar delvis avstånd” och ”tar helt avstånd”, där det sistnämnda svaret har majoritet, är tydligare än hos kategorin ”heterosexuell”. I kategorin ”heterosexuell” har 13 personer svarat att de ”instämmer helt” i jämförelse med hur 19 personer i kategorin ”homosexuell, bisexuell m.fl.” har svarat att de ”tar helt avstånd” i detta påstående. Det är fler som har svarat ja till att de är religiösa som väljer att instämma helt och delvis i påstående 13 och bland de som inte anser sig vara religiösa har allra flest valt att ta helt avstånd. För de som har svarat ja till att de följer regler i sin religion är det fler som instämmer delvis än tar helt avstånd. Väljer man istället att titta på kategorin att tro på en högre makt ligger det väldigt likt där de allra flesta i både ja-gruppen och nej-gruppen har valt att svara att de tar helt avstånd med näst flest svar på att ta delvis avstånd.

5.2 Jag köper alla typer av kläder till mitt barn oavsett om det är en pojke eller en flicka

I påstående 14 (se bilaga 1) grupperna kön, utbildning och antal barn är det vanligast att svara ”instämmer delvis”. En grupp som sticker ut är de som i gruppen sexuell läggning har svarat att de är ”homosexuell, bisexuell m.fl.” då de har en majoritet på ”instämmer helt” medan de som har svarat att de är ”heterosexuell” har en klar majoritet på ”instämmer delvis”.

I gruppen utbildning finns dock ingen anmärkningsvärd skillnad mellan att svara ”instämmer helt” och ”instämmer delvis” när personen har uppgett grundskola, gymnasium och yrkeshögskola. Detta till skillnad från när svarspersonen angett att de har universitet 3 år eller längre, och universitet kortare än 3 år, där betydligt fler svarat ”instämmer delvis” än ”instämmer helt”.

5.3 Jag tycker att det underlättar när klädaffärer och leksaksaffärer har delat upp varorna med flickavdelning och pojkavdelning

I påstående 15 (se bilaga 1) har grupperna kön, antal barn och sexuell läggning en majoritet i antal svar på ”tar helt avstånd”. I gruppen sexuell läggning har sammanlagt 487 personer svarat att de är ”heterosexuell” och 50 personer att de är ”homosexuell, bisexuell m.fl.” och av dessa har 32 heterosexuella jämfört med 0 homosexuella, bisexuella m.fl. svarat att de ”instämmer helt”. 71 heterosexuella jämfört med 1 homosexuell, bisexuell m.fl. har svarat att

de ”instämmer delvis”. Med ett Chi2-test har vi beräknat signifikansnivån för att se om resultatet ska förkastas eller accepteras. Testet visar att Chi2 blev 21,384 vilket med 8 frihetsgrader ger ett p-värde $0,006 < 0,05$. Eftersom p-värdet är lägre än signifikansnivån förkastar vi nollhypotesen.

15. Jag tycker att det underlättar när klädaffärer och leksaksaffärer har delat upp varorna med flickavdelning och pojkavdelning.

			Instämmer helt	Instämmer delvis	Kan inte ta ställning	Tar delvis avstånd	Tar helt avstånd	Total
5. Sexuell läggning	Heterosexuell	Count	32	71	28	84	272	487
		% within 5. Sexuell läggning	6,6%	14,6%	5,7%	17,2%	55,9%	100,0%
	Homosexuell, bisexuell m.fl.	Count	0	1	2	6	41	50
		% within 5. Sexuell läggning	0,0%	2,0%	4,0%	12,0%	82,0%	100,0%
	Vet inte	Count	0	0	1	2	16	19
		% within 5. Sexuell läggning	0,0%	0,0%	5,3%	10,5%	84,2%	100,0%
Total	Count	32	72	31	92	329	556	
	% within 5. Sexuell läggning	5,8%	12,9%	5,6%	16,5%	59,2%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	21,384 ^a	8	,006
Likelihood Ratio	29,791	8	,000
N of Valid Cases	556		

a. 6 cells (40,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,06.

5.4 Jag anser att det förvirrar barnet om man uppfostrar barnet könsneutralt

Tittar vi procentuellt på påstående 16 (se bilaga 1) är skillnaden mellan heterosexuella och homosexuella, bisexuella m.fl. stor. 68 % av de som svarat att de är homosexuell, bisexuell m.fl. har angett att de ”tar helt avstånd” medan samma svar är 41,7 % av de som svarat att de är heterosexuell. När det gäller motsatsen, det vill säga ”instämmer helt”, har 4 % av de homosexuella, bisexuella m.fl. svarat det medan samma svar gäller 8,8 % för heterosexuella. Här syns därför en skillnad beroende på sexuell läggning som vi prövar med ett Chi2-test. Chi2 blev i testet 20,954 vilket med 8 frihetsgrader ger ett p-värde $0,007 < 0,05$. Eftersom p-värdet är lägre än signifikansnivån förkastar vi nollhypotesen.

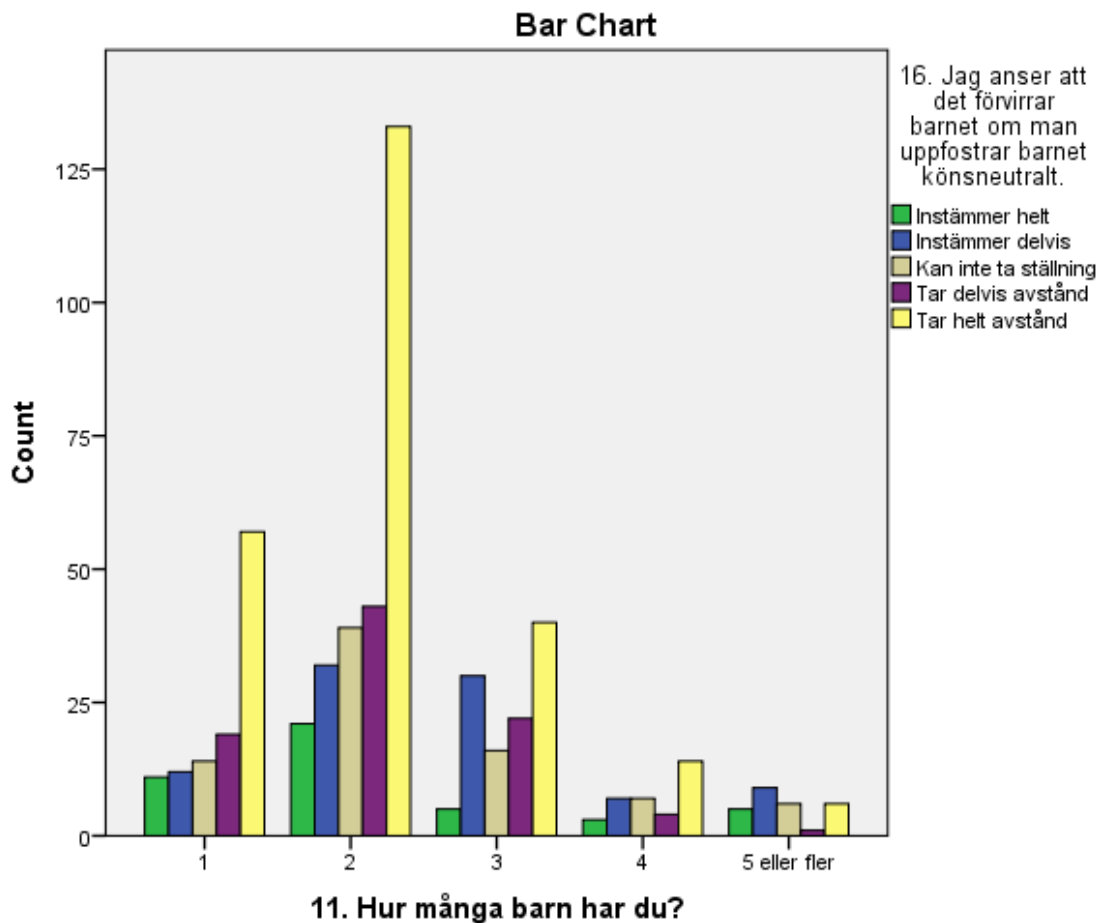
		16. Jag anser att det förvirrar barnet om man uppfostrar barnet könsneutralt.					Total	
		Instämmer helt	Instämmer delvis	Kan inte ta ställning	Tar delvis avstånd	Tar helt avstånd		
5. Sexuell läggning	Heterosexuell	Count	43	87	73	81	203	487
		% within 5. Sexuell läggning	8,8%	17,9%	15,0%	16,6%	41,7%	100,0%
	Homosexuell, bisexuell m.fl.	Count	2	3	6	5	34	50
		% within 5. Sexuell läggning	4,0%	6,0%	12,0%	10,0%	68,0%	100,0%
	Vet inte	Count	0	0	3	3	13	19
		% within 5. Sexuell läggning	0,0%	0,0%	15,8%	15,8%	68,4%	100,0%
Total		Count	45	90	82	89	250	556
		% within 5. Sexuell läggning	8,1%	16,2%	14,7%	16,0%	45,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	20,954 ^a	8	,007
Likelihood Ratio	25,884	8	,001
N of Valid Cases	556		

a. 5 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,54.

Relativt få män har valt att delta i vår enkätundersökning, 17 män jämfört med 535 kvinnor (5 med annan könsidentitet) men data har ändå kunnat analyseras. Män har en större tendens procentuellt än kvinnor att vilja ”ta helt avstånd” i påstående 16 (se bilaga 1). 29,4 % av kvinnor har angett att de helt tar avstånd medan det i samma svar gäller 44,9 % för män. I detta påstående syns även en skillnad när vi tittar på gruppen antal barn. Ju färre barn svarspersonen har angett att den har, desto vanligare är det att ta helt avstånd.

		16. Jag anser att det förvirrar barnet om man uppfostrar barnet könsneutralt.					Total	
		Instämmer helt	Instämmer delvis	Kan inte ta ställning	Tar delvis avstånd	Tar helt avstånd		
11. Hur många barn har du?	1	Count	11	12	14	19	57	113
		% within 11. Hur många barn har du?	9,7%	10,6%	12,4%	16,8%	50,4%	100,0%
	2	Count	21	32	39	43	133	268
		% within 11. Hur många barn har du?	7,8%	11,9%	14,6%	16,0%	49,6%	100,0%
	3	Count	5	30	16	22	40	113
		% within 11. Hur många barn har du?	4,4%	26,5%	14,2%	19,5%	35,4%	100,0%
	4	Count	3	7	7	4	14	35
		% within 11. Hur många barn har du?	8,6%	20,0%	20,0%	11,4%	40,0%	100,0%
	5	Count	5	9	6	1	6	27
	eller fler	% within 11. Hur många barn har du?	18,5%	33,3%	22,2%	3,7%	22,2%	100,0%
Total		Count	45	90	82	89	250	556
		% within 11. Hur många barn har du?	8,1%	16,2%	14,7%	16,0%	45,0%	100,0%

Det går att se att det är ett väldigt jämnt antal personer som har svarat att de ”instämmer delvis” och att de ”tar helt avstånd” när de är födda 1956-1965 och 1966-1975. Däremot i yngre åldrar, födda 1976 och framåt, har istället en betydligt övervägande majoritet svarat ”tar helt avstånd”.

Tittar vi på gruppen religion syns det att både de som inte vet om de är religiösa och de som inte anser sig vara religiösa, har svarat främst att de tar helt avstånd till påståendet. Men för de som sagt sig vara religiösa ligger det väldigt lika i procent mellan de som tar helt avstånd (32,4 %) och de som instämmer delvis (27 %). Bland de som instämmer delvis har 16 % av de som inte vet om de är religiösa svarat och 14,1 % av de som inte är religiösa svarat. Detta mönster följer även för de som anser sig tro på en högre makt. Där har flest svarat att de

tar helt avstånd (33,2 %) men 22,5 % har uppgett att de instämmer delvis. Samma mönster följer även för de som säger sig följa regler i sin religion. Här har 38,8 % valt att ta helt avstånd medan 32,7 % instämmer delvis.

5.5 Jag anser att det är viktigt att prata med mitt barn om könsroller

Gruppen kön en betydelse när det kommer till kategorin ”män” eftersom svarsfrekvensen är mycket utbredd när männen har svarat, medan kvinnor i påståendet 17 (se bilaga 1) till största del har svarat ”instämmer helt”. Majoriteten av män har istället svarat ”kan inte ta ställning”. Vi gör ett Chi2-test på detta som ger resultatet Chi2 24,009 och med 8 frihetsgrader får vi ett p-värde $0,002 < 0,05$. Eftersom p-värdet är lägre än signifikansnivån förkastar vi nollhypotesen.

			17. Jag anser att det är viktigt att prata med mitt barn om könsroller.					
			Instämmer helt	Instämmer delvis	Kan inte ta ställning	Tar delvis avstånd	Tar helt avstånd	Total
2. Kön	Annan könsidentitet	Count	2	1	1	1	0	5
		% within 2. Kön	40,0%	20,0%	20,0%	20,0%	0,0%	100,0%
	Kvinna	Count	287	128	41	37	41	534
		% within 2. Kön	53,7%	24,0%	7,7%	6,9%	7,7%	100,0%
	Man	Count	3	3	6	2	3	17
		% within 2. Kön	17,6%	17,6%	35,3%	11,8%	17,6%	100,0%
Total	Count	292	132	48	40	44	556	
	% within 2. Kön	52,5%	23,7%	8,6%	7,2%	7,9%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	24,009 ^a	8	,002
Likelihood Ratio	18,487	8	,018
N of Valid Cases	556		

a. 9 cells (60,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,36.

5.6 Jag tycker att pojkar är vildare än flickor av naturliga skäl

I påstående 18 (se bilaga 1) är det lika vanligt att män väljer att instämna delvis och att ta avstånd helt. Kvinnor väljer istället att helt ta avstånd. Bland de som tror på en högre makt har flest valt att svara att de tar helt avstånd, men sedan ligger det väldigt lika procentuellt mellan de som instämmer delvis och de som tar delvis avstånd. Här är det 21,4 % som tar delvis avstånd och 20,3 % som instämmer delvis. Även bland de som ej vet om de tror på en högre makt och de som ej gör det är där flest som tar helt avstånd. Men bland de som tar delvis avstånd och de som instämmer delvis är där inte lika jämna siffror som det är för de som tror på en högre makt. Vi prövar detta med ett Chi2-test. Chi2 blir 19,883 som med 8 frihetsgrader ger ett p-värde på $0,011 < 0,05$. Eftersom p-värdet är lägre än signifikansnivån förkastar vi nollhypotesen att inget samband finns.

		18. Jag tycker att pojkar är vildare än flickor av naturliga skäl.						
		Instämmer helt	Instämmer delvis	Kan inte ta ställning	Tar delvis avstånd	Tar helt avstånd	Total	
8. Tror du på en högre makt?	Ja	Count	9	38	15	40	85	187
		% within 8. Tror du på en högre makt?	4,8%	20,3%	8,0%	21,4%	45,5%	100,0%
	Nej	Count	4	26	13	44	147	234
		% within 8. Tror du på en högre makt?	1,7%	11,1%	5,6%	18,8%	62,8%	100,0%
	Vet inte	Count	2	19	13	32	69	135
		% within 8. Tror du på en högre makt?	1,5%	14,1%	9,6%	23,7%	51,1%	100,0%
Total	Count	15	83	41	116	301	556	
	% within 8. Tror du på en högre makt?	2,7%	14,9%	7,4%	20,9%	54,1%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	19,883 ^a	8	,011
Likelihood Ratio	19,419	8	,013
N of Valid Cases	556		

a. 1 cells (6,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,64.

5.7 Jag anser att det tillkommer olika roller utifrån det medfödda könet

Påstående 19 (se bilaga 1) visar att lika andel män har svarat ”instämmer delvis” (35,3 %) och ”tar helt avstånd” (35,3 %) medan kvinnor har en betydligt större tendens att svara ”tar helt avstånd” (54,4 %) än ”instämmer delvis” (14,4 %). I ”instämmer helt” står män för 2,8 % medan 0 % av kvinnorna har angett detta svar. Även här har 0 % kvinnor svarat ”kan inte ta ställning” medan 7,7 % män har angett detta svar. Det är vanligare att svars personer med 1 eller 2 barn oftare tar helt avstånd i att det tillkommer olika roller utifrån det medfödda könet, än vad svars personer med 3-5 barn gör. Jämför vi istället med gruppen ålder märks det att skillnaden mellan hur många som svarat att de ”instämmer delvis” och ”tar helt avstånd” är betydligt lägre i kategorin 1956-1965 och 1966-1975, än i kategorin 1976-1985 och 1986-1995, men majoriteten i samtliga kategorier har ändå valt att ta helt avstånd medan näst flest har valt att instämna delvis.

Vid jämförelse i frågorna kring religiositet är det väldigt jämnt procentuellt mellan de som säger att de är religiösa och de som inte är det. Bland båda grupperna har flest valt att ta helt avstånd med 38,8 % av de som inte är religiösa och 36,5 % av de som är religiösa. För de som svarat att de inte brukar delta på religiösa möten är det vanligaste svaret att ta helt avstånd till påståendet, men för de som deltar på religiösa möten är det fler som menar att de instämmer delvis (38,2 %) än tar helt avstånd (25,5 %). Oavsett om svars personen menar att de tror på en mening med livet har de flesta i varje kategori valt att ta helt avstånd till påståendet.

5.8 Jag anser att flickor och pojkar ska kunna ha sex med lika många personer

Påstående 20 (se bilaga 1) har inte visat några större skillnader oavsett vilken grupp som jämförts med. När det gäller gruppen kön har det dock gått att se att alla män förutom 1, som svarade ”kan inte ta ställning”, har svarat ”instämmer helt”. Det syntes en något större spridning när det gäller kvinnorna, för även fast den största majoriteten av kvinnor precis som

männen svarade ”instämmer helt” så är det bara bland kvinnorna som det även svarats ”tar delvis avstånd” och ”tar helt avstånd”. Med ett Chi2-test blir Chi2 0,988 vilket med 8 frihetsgrader får ett p-värde $0,998 > 0,05$. Eftersom p-värdet är större än signifikansnivån accepterar vi nollhypotesen.

20. Jag anser att flickor och pojkar ska kunna ha sex med lika många personer.

			Instämmer helt	Instämmer delvis	Kan inte ta ställning	Tar delvis avstånd	Tar helt avstånd	Total
2.	Annan	Count	5	0	0	0	0	5
Kön	könsidentitet	% within 2. Kön	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
		Kvinna	Count	500	12	20	1	1
		% within 2. Kön	93,6%	2,2%	3,7%	0,2%	0,2%	100,0%
	Man	Count	16	0	1	0	0	17
		% within 2. Kön	94,1%	0,0%	5,9%	0,0%	0,0%	100,0%
Total		Count	521	12	21	1	1	556
		% within 2. Kön	93,7%	2,2%	3,8%	0,2%	0,2%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	,988 ^a	8	,998
Likelihood Ratio	1,701	8	,989
N of Valid Cases	556		

a. 11 cells (73,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,01.

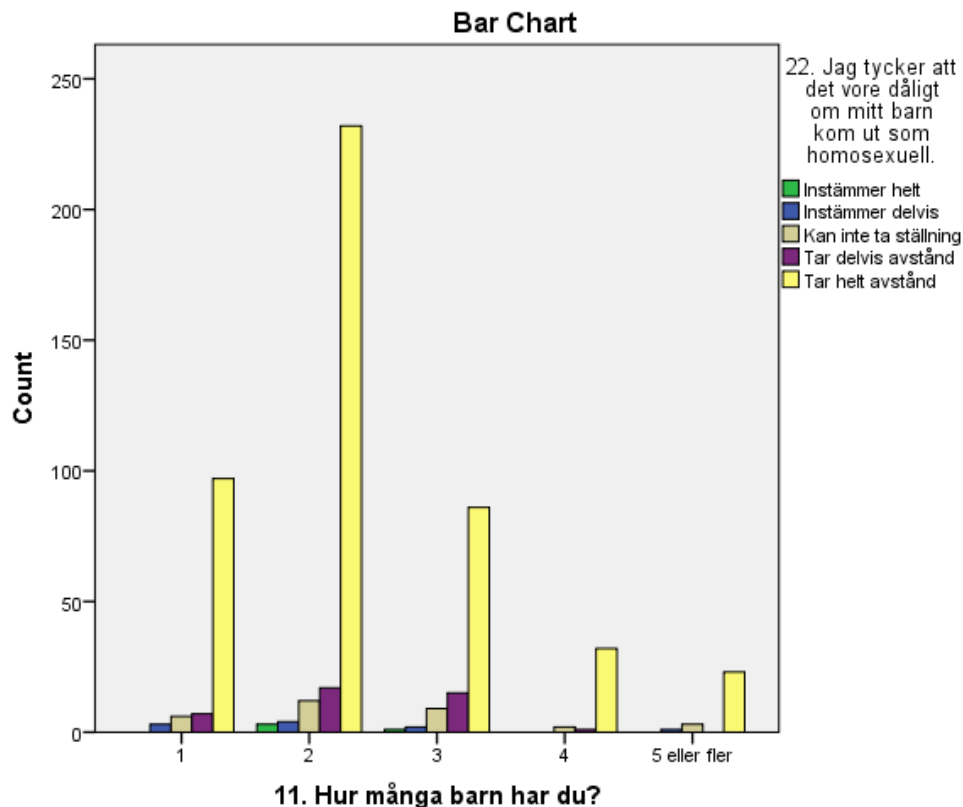
Även i grupperna utbildning, sexuell läggning och antal barn är det enbart i kategorin gymnasium, kategorin heterosexuell samt kategorin 5 barn som det inkommit svar på ”tar helt avstånd”, även om antalet är ytterst få.

5.9 Jag anser att barn ska få hitta sin sexuella läggning

Påstående 21 (se bilaga 1) är ett av de tre påståenden där alla grupper har visat liknande resultat vad gäller vilket svar majoriteten har valt. Av 17 män har alla förutom 1, som svarat ”tar helt avstånd”, svarat ”instämmer helt”. 10 kvinnor svarar att de helt eller delvis tar avstånd. I gruppen sexuell läggning har samtliga 50 personer som angett att de är homosexuell, bisexuell m.fl. svarat ”instämmer helt” medan 11 personer som angett att de är heterosexuella svarat att de helt eller delvis tar avstånd.

5.10 Jag tycker att det vore dåligt om mitt barn kom ut som homosexuell

Samtliga 50 homosexuella, bisexuella m.fl. har svarat att de ”tar helt avstånd” medan 14 heterosexuella har svarat att de instämmer helt eller delvis. Av de heterosexuella har även en stor del svarat att de inte kan ta ställning eller att de instämmer delvis. Påstående 22 (se bilaga 1) visar också att av 17 män har 1 svarat att han ”instämmer delvis” medan 13 kvinnor har svarat att de instämmer helt eller delvis. 31 kvinnor kan inte ta ställning medan 1 man inte kan ta ställning. När det gäller gruppen antal barn går det att se en tendens att ju färre barn en svarsperson har, desto vanligare är det att svara att man tar helt eller delvis avstånd eller att man inte kan ta ställning.

En skillnad i gruppen om man följer regler i sin religion syns när det delas upp mellan de som svarat ja och de som svarat nej eller vet inte. Bland alla svars personer är det vanligast att svara att man tar helt avstånd, men när det gäller de som menar att de följer regler i sin religion ser mönstret annorlunda ut genom att det är 6,1 % som svarat ”instämmer helt” jämfört med 0,2 % respektive 0,0 % av de som svarat nej respektive vet inte. Det är även vanligare att svara att man delvis tar avstånd bland personerna som svarat ja till att följa regler i sin religion. Med Chi2-test blir Chi2 37,434 vilket med 8 frihetsgrader ger p-värde $0,000 < 0,05$. Eftersom p-värdet är lägre än signifikansnivån förkastar vi nollhypotesen.

		22. Jag tycker att det vore dåligt om mitt barn kom ut som homosexuell.						
			homosexuell.					
			Instämmer helt	Instämmer delvis	Kan inte ta ställning	Tar delvis avstånd	Tar helt avstånd	Total
10. Följer du regler i din religion?	Ja	Count	3	2	5	7	32	49
		% within 10. Följer du regler i din religion?	6,1%	4,1%	10,2%	14,3%	65,3%	100,0%
	Nej	Count	1	5	25	29	395	455
		% within 10. Följer du regler i din religion?	0,2%	1,1%	5,5%	6,4%	86,8%	100,0%
	Vet inte	Count	0	3	2	4	43	52
		% within 10. Följer du regler i din religion?	0,0%	5,8%	3,8%	7,7%	82,7%	100,0%
Total	Count	4	10	32	40	470	556	
	% within 10. Följer du regler i din religion?	0,7%	1,8%	5,8%	7,2%	84,5%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	37,434 ^a	8	,000
Likelihood Ratio	23,355	8	,003
N of Valid Cases	556		

a. 9 cells (60,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,35.

6. Avslutande diskussion

Vi har tittat på de grupperingar som vi fick svar på genom de grundläggande frågorna i enkäten. Detta grupperingar har vi jämfört med de påståenden som vi formulerat om genus och sexualitet. Vi kan se vissa tendenser i vår data men det är enligt oss inte tillräckligt starkt för att kunna generalisera på något vis. Dock är det synligt att det skiljer mellan grupper på olika vis och vi går därför igenom våra diskussioner kring de olika grupperna i tur och ordning. Något vi noterade var en tendens att oftare svara att man instämmer delvis än tar helt avstånd. Frågorna och påståendena i vår enkät var av sådan natur att de väcker känslor och de flesta människor verkar veta vad de tycker i frågor om genus och sexualitet. Kanske är det så att det är lättare att stå för sin åsikt när man motsätter sig påståendet, än vad det är att stå för sin åsikt när ett jakande ofta innebär att man måste försvara sin åsikt. Att inte hålla med om något kan vara lättare än att hålla med om något, vilket kan vara orsaken till den genomgående tendensen i vår data att oftare svara instämmer delvis och tar helt avstånd. En annan intressant detalj är i påstående 14 (se bilaga 1) där det i alla grupper har visat sig vara vanligare att svara att man instämmer delvis. Vår tanke här är att detta kanske beror på det kontroversiella i att klä pojkar i klänning. Är det lättare att uppfostra så kallade ”pojkflickor” än att uppfostra pojkar som bär klänning? Eller kan det handla om att föräldrar är rädda för mobbning och därför vill hjälpa sitt barn genom att åtminstone inte klä det i *för* könsstereotypiska kläder så som kjol och klänning?

6.1 Kön

När vi har tittat på kön har vi kunnat se att det ibland skiljer sig mellan kvinnor och män, främst när män visat sig tendera att inte kunna ta ställning mer än kvinnor som i påståenden 17 och 19 (se bilaga 1). I somliga påståenden hade inte en enda kvinna svarat att de inte kan ta ställning medan ett antal män hade gjort det, trots att det enbart var 17 män som deltog i enkätundersökningen jämfört med hela 535 kvinnor. Kan detta bero på att män inte är medvetna om könsroller på samma sätt som kvinnor är? Young (2000, s. 103) nämner själv detta med att kvinnor är en utsatt grupp som stigmatiserats och som tidigare hade en självklar plats i hemmet. Än idag är det vanligt att man anser att kvinnor är huvudsakliga föräldern som ska vara hemma under småbarnsåren och det är även fler kvinnor än män som tar ut tillfällig föräldrapenning vid vård av barn vilket SCB bekräftar (2016). Även vid påståendet att det är viktigt att prata om könsroller har flest män svarat att de inte kan ta ställning men inte en enda kvinna. Med ett Chi²-test styrker det att vi förkastar nollhypotesen och kan därmed se denna

skillnad mellan män och kvinnor ännu tydligare. Vårt enkätresultat kan tyda på att män faktiskt inte har lika bra insikt i könsroller, både etablerandet av könsroller och upprätthållandet av könsroller, som kvinnor har. Även när det gäller tankar kring varför män på påstående 18 (se bilaga 1) tenderar att svara att de instämmer helt eller delvis, medan kvinnor hellre väljer att helt ta avstånd, kan det handla om att män har en annan syn på förekomsten av könsroller under uppväxten. Att anse att pojkar är vildare än flickor kan vara ett sätt att försvara sin egen natur eftersom män som varit vilda under uppväxten mycket väl kan skylla det på att det legat i dess natur på grund av könet, medan flickor som drabbats av pojkars vilda beteende anser att det borde ha gått att tygla om pojkarna fått rätt uppfostran och redskap till det. Samtidigt kan det också vara så att män faktiskt minns sin egen uppväxt och relaterar till sin egen uppfattning om att det *var* ett medfött beteende och inte något som de kunde hjälpa eller få kontroll över. Men män har drabbats negativt av bilden av den maskulina mannen enligt Herz och Johansson (2011, s. 84) då män oavsett vad och hur de gör alltid förväntas avancera och vara manligt dugliga. Att då mena att flickor och pojkar är olika för att män själva i barndomen upplevde en större tendens bland pojkar att vara vilda, kan bero på omedvetenhet kring problemet att pojkar och män alltid strävar efter att accepteras utifrån rollen som maskulin.

6.2 Ålder

I studien av Kim et al. (2018) fann man att det inte syntes specifika skillnader i mammornas åldersgrupper men att det blev tydligare när ytterligare faktorer lades till. Vad vi har kunnat se har det inte heller i vår data funnits betydande skillnader, om än resultat som visat att det faktiskt förekommer mindre skillnader. Bland föräldrar i yngre åldrar har majoriteten svarat att de helt tar avstånd på påstående 13 (se bilaga 1) vilket kan tyda på att könsskillnader börjar raderas mer och mer. Samtidigt är medelåldern idag för att skaffa första barnet 28 år och alla nya föräldrar upplever samma moderna svenska samhälle som de yngre föräldrarna, vilket gör att ålder därför inte är en ursäkt att inte ifrågasätta könsroller. Däremot menar vi att människor lätt håller fast vid sina åsikter och förändras inte med all enkelhet, särskilt inte i kontroversiella frågor som genus och sexualitet där även forskningen kring kan ifrågasättas av personer som är emot de nya rönen. Höglund (2000, ss. 27-28) menar dock att forskningen är viktig eftersom den vill hitta och förstå konstruktioner för att kunna skilja det från det som kallas för naturligt. Men vilka idéer och konstruktioner är föräldrar beredda att ifrågasätta och eventuellt ge upp för att ge sina barn alla möjligheter istället för en, det vill säga de

möjligheter som barnet har enbart utifrån sitt kön? Förvånansvärt många instämmer dock i påstående 19 (se bilaga 1) i alla kategorier när det gäller ålder, men skillnaden mellan de som instämmer delvis och som tar helt avstånd är betydligt lägre i äldre åldrar. Detta kan antyda precis som nämnt att äldre föräldrar tenderar att se befästa och medfödda könsroller tydligare än yngre föräldrar. Dock i jämförelse med påståendet att pojkar är vildare än flickor av naturliga skäl (se bilaga 1, påstående 18), har alla kategorier svarat likvärdigt vilket även är fallet i påstående att man köper alla typer av kläder till sina barn oavsett om det är en pojke eller en flicka (se bilaga 1, påstående 14). Detta kan tyda på en osäkerhet kring vad man ska svara, men det kan också handla om att könsroller är en så stor fråga som för vissa kan innebära självklara könsskillnader vad gäller att vara hemma med barn eller göra karriär. Vi vet inte vad som orsakar dessa skillnader i somliga svar om könsroller men det vore intressant att kunna ställa följdfrågor så som vilka roller man anser tillkommer. Menas roller i yrkesval, roller i privatliv och familjeliv, roller i klädstil eller beteende? En majoritet har ju svarat att de inte tycker att pojkar är vildare än flickor av naturliga skäl och att de köper alla typer av kläder till sina barn, men ändå blir det en skillnad vid påståendet att man tycker att det tillkommer olika roller utifrån det medfödda könet. Så vad är det egentligen som menas med roller här enligt dessa föräldrar?

6.3 Utbildning

Under utbildning har vi inte kunnat se något som pekat på en tendens att svara något särskilt. Dock har vi sett att en stor andel personer har varit högskoleutbildade och vi har även diskuterat att det finns skillnader inom högskoleutbildningar kortare än 3 år samt 3 år eller längre, vilket kan bero på att vissa utbildningar är inriktade på teknik medan andra utbildningar fokuserar på mänskliga möten. Det kan hända att de svar vi fått in också tyder på att det råder en allmän uppfattning i samhället om vad som är mer socialt accepterat idag än för 20 år sedan och längre tillbaka och att utbildning inte har någon större betydelse i dessa frågor. För att kunna jämföra detta bättre hade troligtvis ett nytt klusterurval behövts där enbart en grupp personer med gymnasium som högsta avslutade utbildning och en grupp personer med högskola som högsta avslutade utbildning tillfrågades. Dock med återkoppling till Sullivan, Billari och Altintas (2014) så har ändå utbildning enligt dem ändå betydelse i andra frågor, framförallt när det kommer till hur män med högre utbildning tenderar att ta mer ansvar i hemmet och delta i uppfostran av barnen. Detta är positivt för jämställdheten, men

om det har någon positiv inverkan på uppfattningar om sexualitet och genus i samtalet med sina barn i stort kan vi inte röna om.

6.4 Sexuell läggning

En tydlig tendens vi såg när vi jämförde påståendena (se bilaga 1, påståenden 13-22) var att personer med annan läggning än heterosexuell hade för vana att utan tvekan svara jakande på påståenden om frihet kring sexualitet. Vår tanke här är om det kan handla om att HBTQ-personer själva har upplevt en problematisk tid när de växte upp eller ”kom ut ur garderoben” och hade önskat en mer neutral och accepterande uppväxt för att inte stigmatiseringen skulle bli så stor. Kanske är det också så att det är ett känsligare ämne för heterosexuella att tänka på och diskutera än vad det är för HBTQ-personer som redan lever i en annan sexuell läggning än hetero och vet vad det innebär. Troligtvis är HBTQ-personer inte lika rädda för att barnen ska mobbas i skolan för att de inte är heterosexuella, eftersom de vet att de själva överlevde det eller åtminstone vågade stå för vilka de var och att det var värt det hellre än att förneka sin identitet. Men med återkoppling till Gustavson och Schmitt (2011) finns det enligt deras studie ändå en rädsla hos HBTQ-föräldrar att barnen ska mobbas i skolan på grund av föräldrarnas sexuella läggning, vilket i sig har skapat en större medvetenhet inom området eftersom det kan påverka valet av skola. På det stora hela kan det vara så att den ibland påtvingade och nödvändiga medvetenheten i kombination med den egna sexuella läggningen, gör att det råder större konsensus i påståendena om sexualitet i vår enkät mellan HBTQ-personerna som svarat jämfört med de heterosexuella personerna. På påstående 13 (se bilaga 1) kunde vi se att av de sammanlagt 50 HBTQ-personerna var det 19 personerna som instämmer helt medan 13 heterosexuella har svarat att de instämmer helt. Eftersom detta påstående (se bilaga 1, påstående 13) handlar om att uppfostra olika, är frågan om HBTQ-personerna anser sig vara längre fram vad gäller tankar kring könsroller och skador som kan uppstå av att inte få vara den man är eller att formas till en person som är fel för en själv. När det sedan gäller uppdelningen av barnkläder och barnleksaker i affärer, där det ofta delas upp utifrån barnets kön, är det än en gång tydligt att det råder en skillnad mellan de heterosexuella och HBTQ-personerna. Nästan ingen HBTQ-person svarade att de tycker att det underlättar med uppdelningen i affärer medan ett stort antal heterosexuella ansåg det, även om nu även de heterosexuellas svar som majoritet också låg i tar helt eller delvis avstånd. Samtidigt kan det vara ett sådant resultat man får räkna med när antalet heterosexuella låg i tydlig majoritet. På grund av detta har vi även räknat procentuellt när det har varit svårt att hitta tendenserna

tydligt och det har gjort att vi har kunnat reflektera över varför det kan se ut på detta vis. Vi gjorde också ett Chi²-test som förkastar nollhypotesen att inget samband finns vilket gör att vi kan se starkare på denna skillnad mellan grupperna. Det kan förstås kopplas till tankarna kring den heteronormativa familjen, då de heterosexuella personerna inte nödvändigtvis behöver tänka särdeles annorlunda eller ha fördomar bara för att resultaten skiljer sig. När det gäller den heteronormativa familjekonstellationen menar Ericsson (2012) att det är vanligt att föräldrar, samt släkt och vänner till familjen, av ren vana pekar på heterosexuella relationer genom att omnämna det i samtalet med barn, exempelvis medan man läser en bok eller diskuterar klasskompisar. De heteronormativa paren i barnets omgivning representerar också hur det ser ut i samhället, vilket gör att uppfattningarna om sexualitet bibehålls om de inte börjar ifrågasättas.

6.5 Religion

Vi jämförde de grundläggande frågorna om religiositet med alla 10 påståenden för att se skillnader i hur en person uppfattar sin egen religiositet och här såg vi tydligast skillnader i följande två kategorier: de som anser sig följa regler i sin religion och de som går på religiösa möten. Två sådana frågor som vi kopplar till tydlig religiositet, eftersom personer kan anse sig vara religiösa utan att för den delen göra några aktivt religiösa val i livet. Vi såg bland annat att det var vanligare att instämna delvis i påstående 13 (se bilaga 1) om man uppfostrar olika när personen var religiös och samma sak syntes i påståendet att man tycker att det förvirrar barnet om man uppfostrar det könsneutralt (se bilaga 1, påstående 16). I de påståenden där det ligger relativt lika bland både ja och nej är vid frågorna om man tror en mening med livet och om man tror på en högre makt. Många som ansåg sig tro på en mening med livet ansåg sig inte vara religiösa vilket gör att vi förstår att många som tror på en mening med livet gör det utan att ha anslutit sig till någon religion eller åtminstone inte praktisera sin religion. Ord som andlighet eller spiritualitet kan komma in här, eftersom det även syftar till personer som tror på något men inte vet vad eller bryr sig om att ta reda på exakt vad. Ett sådant påstående där det inte var någon tydlig skillnad var påstående 19 (se bilaga 1) i koppling till frågan om svarspersonen är religiös eller inte, därför var det extra bra att ta med frågor om religiösa regler och religiösa möten eftersom vi även i det fallet kunde se om vi höll med svarspersonen då flera svarade nej på att vara religiös men ändå följde religiösa regler och gick på religiösa möten. En skillnad som faktiskt gick att se var i gruppen om man följer religiösa regler i sin religion, där de som svarat ja hade en stor andel procent som svarat att de instämmer till

påståendet att det vore dåligt om mitt barn kom ut som homosexuell. Med tanke på att det var 6,1 % av de som följer regler i sin religion jämfört med 0,2 % av de som inte följer regler i sin religion och 0,0 % av de som inte vet om de följer regler i sin religion var resultatet särskilt intressant. Ett Chi2-test bekräftar att nollhypotesen kan förkastas. Dock måste inte religiositet och religiösa regler alltid innebära en negativ syn på homosexualitet och jämställdhet i övrigt. I artikeln av Goldscheider, Goldscheider och Rico-Gonzalez (2014) går det att fundera över det faktum att det var vanligt att ha en hård attityd mot jämställdhetsarbete och värna om könsroller, men samtidigt leva relativt jämställt i det vardagliga livet. Det behöver därför inte finnas ett samband mellan religiositet och jämställdhet, utan snarare ett samband mellan attityder i sin religiositet och jämställdhetsarbete. I vår enkät kunde inte vi se tillräckligt tydliga kopplingar mellan religiositet och attityder kring genus och sexualitet i koppling till barnuppfostran, men Dawkins menar att det åtminstone är av största vikt att inte tillåta att barn per automatik ärver sina föräldrars religion utan uppfostras som individer i ett samhälle fyllt med frihet och valmöjligheter (2015, ss. 492-493; 2016, ss. 356-357). Detta eftersom det kommer att göra att barnet förstår att det äger sig självt och att religion är något man kan välja eller välja bort (ibid.). Rent samhällsmässigt är det även enkelt att välja ut de stycken ur religiösa texter som passar in i 2000-talet eftersom människan ändå vill följa civiliserade normer men inte klarar av att lägga en del av sin personlighet, det vill säga sin religion, åt sidan utan vill hitta en medelväg (ibid.). Både slaveri och kvinnors undergivenhet kunde skyllas på religionen tills samhällena började få en moralförändring och religionen kompromissades i takt med diskussioner och lagförslag (ibid.). Enligt Dawkins (2016, ss. 236-237) behövs nämligen inte religion för att göra människor goda och moraliska, även om det säkerligen har varit en snabbare hjälp på vägen i somliga länder och samhällen, eftersom det naturliga urvalet gör att människor tenderar att se till vad som är bäst för ens gener vilket är att vara goda mot varandra, skapa trygga relationer och ta hand om varandra.

6.6 Antal barn

I frågan om antal barn var det intressant att ta reda på om uppfattningar förändras i och med föräldrars erfarenhet av att ha barn. Ju fler barn, desto mer erfarenhet. Behöver inte stämma i alla lägen men vi ville ta en närmre titt även på detta. Vad vi hittade var att det inte fanns någon direkt skillnad förutom i påstående 19 (se bilaga 1) om det tillkommer olika roller utifrån det medfödda könet. Här var det särskilt intressant att föräldrar som hade 3-5 barn hade relativt lika många som svarade att de instämde delvis eller tog helt avstånd, medan

föräldrar som hade 1 eller 2 barn oftare ansåg att de tog helt avstånd till att det tillkommer olika roller utifrån det medfödda könet. Kan detta bero på att föräldrar till 1 eller 2 barn reflekterar över sina egna barn och har för lite att jämföra med, medan föräldrar till 3 eller fler barn har lättare för att ställa frågan i relation till hur föräldrarnas egna barn fungerar? Vi vet inte svaret på detta men det kan vara en eventuell förklaring till varför föräldrar med fler barn tenderar att se roller mer befästa än föräldrar med 1-2 barn vilket vi kan fundera på i relation till studien som gjordes av Myrskylä och Margolis (2014) där det framkom att det optimala antalet barn var ett eller två, medan glädjen sjönk inför och efter tredje barnet. Våra reflektioner kring detta är att det inte nödvändigtvis är så att fler barn betyder mer erfarenhet, utan att fler barn kan betyda mindre medvetenhet och mindre ork att uppmuntra barnens individualitet och istället anamma det enkla i att se barnen utifrån deras medfödda kön.

6.7 Vår undersökning – en metodreflektion

Vår undersökning har visat på att det finns tendenser till skillnader, men inga signifikanta sådana, till föräldrars uppfattningar om sexualitet och genus. Hade vi haft mer tid och resurser för det hade vi gärna fortsatt studera detta. Särskilt i frågorna om utbildningsnivå där vi hade velat ordna två mer fokuserade grupper från gymnasienivå och högskolenivå. Detsamma gäller i frågorna om kön där vi också hade velat få betydligt jämnare grupper. Det hade även varit intressant att se om en omformulering av vissa påståenden eller åtminstone några följdfrågor kring könsroller hade gett ett annat resultat, som exempelvis att ta upp mer kring vad som är samhällets normer och roller och vad som är föräldrarnas påverkan och uppfostran. Andra grupper som vi hade kunnat titta på hade kunnat vara om exempelvis psykisk ohälsa, missbruk, kriminalitet eller andra stigmatiserade grupperingar har betydelse för sättet att se på genus och sexualitet i uppfostran av sina barn. Istället för att skicka ut enkäten i olika familjegrupper på Facebook hade vi även kunnat se till att skicka ut enkäten till fler människor runt om i Sverige och då även haft en större chans till en mer jämn könsfördelning i svarsfrekvensen. En jämn könsfördelning hade gett oss en större chans att kunna se om där finns skillnader eller likheter gällande könets uppfattning om sexualitet och genus. Detta hade man även kunnat ta vidare för att kanske kunna se vad detta beror på.

6.8 Avslutning och vår studies relevans för socialt arbete

Vårt syfte med studien var att analysera skillnader mellan grupper i föräldrars uppfattningar om sexualitet och genus när det kommer till deras uppfostran av sina barn. De olika

grupperingarna uppvisade inte så klara resultat som vi skulle vilja, men det fanns tendenser i vårt material som pekar på att där finns vissa skillnader mellan grupperna. En av dessa grupper var exempelvis religion. På många av våra påståenden pekade dock en majoritet på att många av föräldrarna har en allmänt stor medvetenhet gällande tänket kring sexualitet och genus. Studien vi utfört pekar tydligt på en relevans för socialt arbete. Vi har inte kunnat hitta särskilda mönster i vår data, men med en utförligare forskning hade det kunnat användas för att förstå människor av olika grupperingar bättre. Det hade gått att använda som underlag för styrdokument eller riktlinjer för att hitta sätt att hjälpa de barn som påverkas negativt i sin uppväxt på grund av att de inte har någon möjlighet att vara den de är. Genus och sexualitet är något som påverkar vårt samhälle idag och som myndigheter är skyldiga att ta i beaktning, när då socialt arbete kommer i kontakt med utsatta barn så ofta som de gör gäller det att i tid bearbeta det som barnet mår dåligt av. I familjesamtal, i kuratorkontakt, i barnutredningar och andra former av kontakter med barn kan det vara viktigt att också ha med sig tanken kring hur barnet får lov att använda sin tankefrihet och yttrandefrihet. Dessa friheter kan även gälla barnets rätt att få vara den hen känner sig som och utan hjälp av sina föräldrar kan det vara i princip omöjligt för barnet att våga. Rent kognitivt är barnet beroende av sina föräldrar och det som föräldrarna lär barnet, som utvecklingspsykologen Nelson beskriver det att språket har stor betydelse för utvecklingen och att barn påverkas av språket oerhört lätt (Tetzchner 2005, s. 209). Språkets betydelse är något som socionomer ständigt får höra om och lära sig mer om, vilket gör det särskilt viktigt att barn blir hörsammade även när det gäller frågor och påståenden kring genus och sexualitet. Eftersom det finns olika former av föräldrastilar, som även det socionomer får lära sig om för att kunna bemöta på rätt sätt, är det viktigt att erkänna problematiken i mötet med de föräldrastilar som inte är mottagliga för barnets behov eller ställer för höga krav gentemot den respons de kan ge till barnen (Tetzchner 2005, ss. 557-558). Hur ska socionomer påverka föräldrar positivt i frågor om genus och sexualitet utan att det inskränker föräldrars autonomi och ändå med barnets bästa i fokus? Kan vi hänvisa till Barnkonventionen (UNICEF 2009) även i frågor om genus och sexualitet om att barn har rätt till tankefrihet, yttrandefrihet och utveckling? Och hur löses det rent praktiskt när föräldrar är så olika i sina uppfostringsstilar och inte alltid är mottagliga för det som kan kallas för nya rön? Sådana frågor är det som gör att vår uppsats är relevant för socialt arbete.

7. Referenslista

Barmark, M. & Djurfeldt, G. (2015). *Statistisk verktygslåda 0 – att förstå och förändra världen med siffror*. Lund: Studentlitteratur.

Bergsten, B. & Bäck-Wiklund, M. (2001). *Det moderna föräldraskapet – en studie av familj och kön i förändring*. Stockholm: Natur och Kultur.

Berntson, E., Bernhard-Oettel, C., Hellgren, J., Näswall, K & Sverke, M. (2016). *Enkätmetodik*. Stockholm: Natur & kultur.

Bornstein, M.H. et al. (2017). 'Mixed blessings': parental religiousness, parenting, and child adjustment in global perspective. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 58(8), ss. 880-892.

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder. 2., [rev.] upp*. Malmö: Liber.

Butler, J. (2005). *Könet brinner!* Stockholm: Natur och kultur.

Dawkins, R. (2016). *Illusionen om gud*. Stockholm: Leopard Förlag.

Dawkins, R. (2015). *Kampen mot illusionerna*. Stockholm: Fri tanke Förlag.

Ericsson, S. (2012). 'That is the dad and this is the mum': Parent-child co-construction of heterosexual identities in conversations. *Gender & Language*, 6(2), ss. 405-432.

Gustavson, M. & Schmitt, I. (2011). Culturally queer, silenced in school? Children with LGBTQ parents, and the everyday politics of/in community and school. *Lambda Nordica. Tidskrift För Homo/Lesbisk/Bi/Transforskning*, 16(2-3), ss. 159-187.

Goldscheider, F., Goldscheider, C. & Rico-Gonzalez, A. (2014). Gender equality in Sweden: Are the religious more patriarchal? *Journal of family issues*, 35(7), ss. 892-908.

Henderson, W.M., Uecker, J.E. & Stroope, S. (2016). The Role of Religion in Parenting Satisfaction and Parenting Stress Among Young Parents. *Official Journal of the Midwest Sociological Society*, 57(4), ss. 675-710.

Herz, M. & Johansson, T. (2011). *Maskuliniteter – kritik, tendenser, trender*. Stockholm: Liber.

Höglund, A. M. (2000). *Män och kvinnor – vad vet en genusvetare?* Stockholm: Cura Bokförlag.

Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusvetenskap (2014). *Vad är genusvetenskap?* Stockholms universitet. <http://www.erg.su.se/utbildning/v%C3%A5ra-utbildningar/genusvetenskap/vad-%C3%A4r-genusvetenskap-1.38842> [2017-10-16]

Jämställdhetsutredningen (2015). *Mål och myndighet: En effektiv styrning av jämställdhetspolitiken* (SOU 2015:86). Stockholm: Regeringskansliet.

Jönson, Håkan (2010). *Sociala problem som perspektiv – en ansats för forskning & socialt arbete*. Stockholm: Liber.

Karlsson, L. (2007). *Psykologins grunder*. Lund: Studentlitteratur.

Kim, T.H.M., Connolly, J.A., Rotondi, M. & Tamim, H. (2018). Characteristics of positive-interaction parenting style among primiparous teenage, optimal age, and advanced age mothers in Canada. *BMC Pediatrics*, 18(2).

Läroplan för förskolan Lpfö 98 (2016). Stockholm: Skolverket. <https://www.skolverket.se/publikationer?id=2442>

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet Lgr 11 (2016). Stockholm: Skolverket. <https://www.skolverket.se/publikationer?id=2575>

Mattsson, T. (2010). *Intersektionalitet i socialt arbete: Teori, reflektion och praxis*. Malmö: Gleerup.

Myrskylä, M. & Margolis, R. (2014). Happiness: Before and After the Kids. *Demography*, 51(5), ss. 1843-1866.

Persson, L., Lundström, K., Nyman, A., Raneke, A. & Larheden, H. (2010). *Upp till 18 – fakta om barn och ungdom* (Barnombudsmannen rapporterar BR2010:01). Stockholm: Barnombudsmannen.
<https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/systemimporter/publikationer2/upp-till-18-2010.pdf>

Prehn, A. (2015). *Hjärnsmarta barn – stärk ditt barns hjärna och bli själv smartare på kuppen*. Stockholm: Natur och Kultur.

RFSL (2015). *Begreppsordlista*. <https://www.rfsl.se/hbtq-fakta/hbtq/begreppsordlista/> [2017-10-16]

SCB (2009). *Barn i dag – En beskrivning av barns villkor med Barnkonventionen som utgångspunkt* (Statistiska centralbyråns temarapport 2009:2). Stockholm: SCB.
http://www.scb.se/statistik/publikationer/LE0102_2007I08_BR_A40BR0902.pdf

SCB (2016). *På tal om kvinnor och män: Lathund om jämställdhet 2016* [broschyr].
http://www.scb.se/Statistik/Publikationer/LE0201_2015B16_BR_X10BR1601.pdf

SFS 1974:152. *Kungörelse om beslutad ny regeringsform*. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 1994:1219. *Lag om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna*. Stockholm: Justitiedepartementet.

Sullivan, O., Billari, F.C. & Altintas, E. (2014). Fathers' changing contributions to child care and domestic work in very low-fertility countries: The effect of education. *Journal of family issues*, 1(18).

Tang, S., Davis-Kean, P.E., Chen, M. & Sexton, H.R. (2014). Adolescent Pregnancy's Intergenerational Effects: Does an Adolescent Mother's Education Have Consequences for Her Children's Achievement? *Journal of Research on Adolescence*, 26(1), ss. 180-193.

Tetzchner, S von. (2005). *Utvecklingspsykologi: Barn- och ungdomsåren*. Lund: Studentlitteratur.

UNICEF Sverige (2009). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: UNICEF Sverige. <https://unicef.se/rapporter-och-publikationer/barnkonventionen>

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning* [broschyr].

http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf

Young, I. M. (2000). *Att kasta tjejkast – texter om feminism och rättvisa*. Stockholm: Atlas Bokförlag.

Bilaga 1

1. Från vilken Facebook-grupp hittade du denna enkät?

- Den största gruppen på Facebook!
- Fantastiska föräldrar (till barn med nfp-problematik)
- Nära föräldraskap

2. Kön

- Kvinna
- Man
- Annan könsidentitet

3. Födelseår (ex 1980)

- *Utrymme att fylla i sitt födelseår*

4. Högsta avslutade utbildning

- Grundskola
- Gymnasium
- Yrkehögskola
- Universitets- eller högskoleutbildning kortare än 3 år
- Universitets- eller högskoleutbildning 3 år eller längre

5. Sexuell läggning

- Heterosexuell
- Homosexuell, bisexuell m.fl.
- Vet inte

6. Är du religiös?

- Ja
- Nej
- Vet inte

7. Tror du på en mening med livet?

- Ja
- Nej
- Vet inte

8. Tror du på en högre makt?

- Ja
- Nej
- Vet inte

9. Brukar du delta på religiösa möten?

- Ja
- Nej
- Vet inte

10. Följer du regler i din religion?

- Ja
- Nej
- Vet inte

11. Hur många barn har du? *Med barn menas biologiska barn, adoptivbarn, familjehemsbarn och bonusbarn*

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5 eller fler

12. Är minst ett av barnen mellan 3 och 18 år gammal?

- Ja

- Nej

13. Jag uppfostrar olika beroende på om mitt barn är en pojke eller flicka.

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Kan inte ta ställning
- Tar delvis avstånd
- Tar helt avstånd

14. Jag köper alla typer av kläder till mitt barn oavsett om det är en pojke eller en flicka.

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Kan inte ta ställning
- Tar delvis avstånd
- Tar helt avstånd

15. Jag tycker att det underlättar när klädaffärer och leksaksaffärer har delat upp varorna med flickavdelning och pojkavdelning.

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Kan inte ta ställning
- Tar delvis avstånd
- Tar helt avstånd

16. Jag anser att det förvirrar barnet om man uppfostrar barnet könsneutralt.

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Kan inte ta ställning
- Tar delvis avstånd
- Tar helt avstånd

17. Jag anser att det är viktigt att prata med mitt barn om könsroller.

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Kan inte ta ställning
- Tar delvis avstånd
- Tar helt avstånd

18. Jag tycker att pojkar är vildare än flickor av naturliga skäl.

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Kan inte ta ställning
- Tar delvis avstånd
- Tar helt avstånd

19. Jag anser att det tillkommer olika roller utifrån det medfödda könet.

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Kan inte ta ställning
- Tar delvis avstånd
- Tar helt avstånd

20. Jag anser att flickor och pojkar ska kunna ha sex med lika många personer.

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Kan inte ta ställning
- Tar delvis avstånd
- Tar helt avstånd

21. Jag anser att barn ska få hitta sin sexuella läggning.

- Instämmer helt

- Instämmer delvis
- Kan inte ta ställning
- Tar delvis avstånd
- Tar helt avstånd

22. Jag tycker att det vore dåligt om mitt barn kom ut som homosexuell.

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Kan inte ta ställning
- Tar delvis avstånd
- Tar helt avstånd

